

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
4-hatásos peit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyiltér peit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, október 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Megszűnt a Wlassics-kombináció.
- Müller Kálmán báró.
- Magyar szocialisták a spanyol forradalmáért.
- Világforradalom Ferrer kivégzéséért.
- Sulkovszky hercegnőt gondnokság alá helyezték.
- Egy építőmester felesége a királynál.
- Bleriot Budapesten.
- Irónő a fogházban.
- Karhatalommal lefoglalt tüdővész-szérum.
- A léghajó és a nő.
- Tarkaságok.

A klerikálizmus halottja.

Arad, október 15.

Talán soha egy trónus se dől volna össze, ha a királyok hatalmát olyan nagyra lehetne fejleszteni, hogy föl is tudják támasztani azokat, akiket megölettek. De ilyen hatalma semmiféle cézárnak nincsen. Ők is legföljebb csak megbánhatják, hogy a nevében megölték valakit; megbánhatják vagy megkeserülhetnek, de a halottat többé föl nem támaszthatják. Ez vagy meghalt örökre, vagy — ha tovább él, nem az ő hatalmukból él tovább, hanem éppen az ő hatalmuk ellenére, az ő rémületükre, veszedelmükre és pusztulásukra.

Hispania szerencsétlen királyának a tegnapi napon egy ilyen halottat szereztek korlátolt bírái és ostobául lelketlen tanácsosai: a klerikálizmus zászlótartói. Egy halottat, akit szegény XIII. Alfonzó már se föl nem támaszthat, se meg nem ölethet. A kit

már elföldeltek ugyan, de most erősebben, rettenetesebben él, mint a mikor még a szive dobogott. Mert ma millió, meg millió ember látja az ősz Ferrer-t, a kit a monjuichi várban sortűzzel agyonlőttek. Nagy titokban csinálták, talán senki sem hallotta; de azért egy egész világ fölriadt a spanyol puskák dörrenésére. És a riadt tekintetek előtt ott áll az öreg tudós meredt alakja, szétroncsolt feje, vérrel borított melle. Ha száz öl mély sirt ástak is neki: ezt el nem takarhatja. Ezer mérföldre is a helytől, a hol kivégezték, mindenki látja, ki megdöbbenéssel, ki borzalommal, ki a keserűségnek és a megtorlás vágyának égő, szomjas indulatával. Annak az éjszakának, a mely Spanyolország boldogtalan földjén borong, egy új kísértete, hazajáró szelleme támadt benne, örök rémületére és rettegésére azoknak a hatalomtól meg részegült férfiaknak, a kik a szívet átlövelték.

Ez a Ferrer, a kit egy hallatlan ítélkezés halottá, vértanuvá és halhatatlanná tett, tudós volt, kiváló elme, nagy tekintély, életében is világhírű ember. A mit tanított, nem volt a monarkikus hatalomnak, a mai állami és világrendnek dicsérete. Ellensége volt a királyságnak Spanyolországban és a hatalomnak, a mely ezt az államformát védte. Agitált, harcolt ellene, eltöröndőnek hirdette; de nem bombával támadt rá,

nem pokolgépeket gyártott és nem torlaszokat épített, hanem ostromolta és hódította a lelkeket a gondolat hirdetésével, a meggyőzés erejével. Tudós volt, a kinek ezt a meggyőződést diktálta a tudománya és aki azon dolgozott, hogy minél nagyobb sereg hivat szerezzen a meggyőződésének.

A művelt világban a nagy szellemek, a kik profétái, apostolai nagy eszméknek, gondolatoknak és törekvéseknek, egy bizonyos sérthetetlenséget élveznek. Tolsztoj a legfelettebb zsarnokság földjén is büntetlenül száll szembe a legfélelmetesebb földi mindenhatósággal. Mert azt már Oroszországban is tudják, hogy a kit egy eszméért, egy gondolatért sujtának vagy ölnek meg, azt nem halottá tették, hanem a vértanuk örök életét és rettenetes hatalmát oltották bele. A vértanuktól pedig okkal reszket minden hatalom és minden zsarnokság. Mert a mártirok hadserege legyőz minden erőt. A mártirok serege nemcsak királyok és császárok, de istenek trónusát is ledöntötte. Jaj annak a hatalomnak, amely vértanukat termel és a keserűségnek toboroz hadat.

Már pedig a Ferrer halála, bármily eszmének volt is apostola életében, vértanu halál volt. Annál tökéletesebb a mártíromság, mennél tökéletlenebb, gyöngébb, silányabb a vád anyaga, melyet ellene szerencsétlen,

A műemlék.

Irta: Twain Mark.

ELSŐ FEJEZET.

— Oh, György, mennyire szeretlek!
— Isten áldja meg hűségese szívedet, oh, én Máriám, én tudom, hogy... — de mond csak, miért oly keményszívű és kegyetlen az apád?!

— Györgyöm, hidd el, apám csak javamat akarja, de néki az egész művészet csak ostobaság, mert ő csak a fűszerkereskedéshez ért. Tisztára azt hiszi, hogy melletted éhen halok meg.

— Verje meg az Isten ezt a józanságot, ez valami magasabbrendű felvilágosodottságra vall. Miért nem vagyok hát én is pénzgyűjtő kalmár, ahelyett, hogy istenadta szobrászhetség vagyok, de enivalóm nincs.

— Drága Györgyöm, ne veszítsd el bátorságodat; elveszti apám, meglásd, minden gyanakvását, felszabadul minden előítélet alól, amint az első százezer forintot meg —

— Százezer ördögöt! Hová beszélsz drágám, még a lakbérrel is tartozom.

MÁSODIK FEJEZET.

— Kedves, jó uram! Semmi értelme, hogy tovább is beszéljünk a dologról. Semmi kifogásom sincs Ön ellen, de azt be fogja látni, hogy nem adhatom leányomat Önnek, hiszen Ön — hogy is mondjam csak, — olyan, mint

egy pudding, amelyik szerelemből, művészetből meg — éhségből van összeszűrve; és azt hiszem, hogy ezen a puddingon kívül semmi egyebet sem nyujthatna neki.

— Uram, megvallom őszintén, szegény vagyok valóban. De mondja meg Ön is őszintén, hát a dicsőség, az semmi? Hát az semmi, hogy Foodle Bellamy, aki pedig nagy szakértő és ezért nagy tiszteletben áll, azt mondja, hogy az az új Amerika-szobor, amelyet én alkottam, a szobrászat kitűnő mesterműve, sőt azt is mondja, hogy nincs messze az az idő, amelyben én világhírré fogok szert tenni.

— Mindez haszontalanság! Mit ért az az arkansasi számár az ilyenekhez! A dicsőség, az semmi, — ami valami, az az ár, amit Ön azért a márványból kivágott madárijesztőért kaphat. Hiszen legalább is félesztendőre lesz szüksége, hogy kifehértse és nem kap érte 1000 forintos sem! Nem uram! Mutasson nekem 100.000 forintos és a leányom az Öné! — Különben pedig Simper urhoz fog férjhez menai. Eppen elég Önnek egy félesztendő, hogy ezt az összeget összehozhassa. Jó reggelt, uram!

— Oh, oh, jaj nekem.

HARMADIK FEJEZET.

— Jancsi, Jancsikám, legjobb pajtásom, én vagyok az egész világon a legszerencsétlenebb ember!

— Ugyan hallgass, te pamaes!

— Nincs egyebem, amit szeretek, mint az

a szegény szobor és lásd, barátom, még az sincs irányomban részvétellel, nem érez az a márványarc irántam semmit sem; istenem, de szép, istenem, de szivtelea.

— Hallod, barátom, de ostoba vagy!

— Oh, Jancsikám!

— Hajh, de nagy ostobaság az egész! Hát nem mondtad te magad, hogy van egy félesztendő arra, hogy a pénzt összehozhassd!

— János, ne gúnyolj nagy kinjaimban! Hiszen ha 600 esztendő állna rendelkezésemre, mit érnék velem. Mit kezdhet egy ember név, tőke és ismeretség nélkül.

— Ostoba! Gyáva! Hülye! Ha egy félesztendő kell a pénz megszerzésére, akkor elég öt hónap is!

— Na azt hiszem, hogy te megbolondultál.

— Félesztendő, bőséges, nagy idő! Csak bizd rám, én összeszedem a pénzt!

— Hát ezzel mit akarsz mondani, Jani? Hát azt hiszed, hogy ez sikerül? Ha az egész világot bejáród, akkor sem tudod ezt az összeget nekem megszerezni.

— Légy oly szives és ebbe ne avatkozzál; ezt bizd csak én rám! Adj nekem teljesen szabad kezet! Esküdjél meg, hogy mindenben aláveted magadat az én intézkedéseimnek! Igérd meg nekem előre, hogy mindent tettem helyeselni fogod.

— Szédülök, zavart vagyok, de esküszöm!

Erre azután János kézre kapott egy kala-

oktalan, ügyetlen kezek és a papihatalmat féltő sötét agyvelők összehordtak. Hispánia fiatal, szegény, csenevész királya tegnapelőtt még oly hatalmas volt, hogy egy kézvonással megsemmisíthette volna ezt a tökéletességet. Ma már nincs ilyen hatalma. Az elesigázott, kegyelmet kérő élő ember helyett egy irtózatossá hatalmi halott áll vele szemben, aki tőle mit se kér, akinek többé semmit se adhat és akinek a szive még hidegebb már, mint amilyen az övé tudott lenni.

A karánsebesi püspökválasztás. Budapesti tudósítónk jelenti: A kormány ma leiratban közölte Metianu János nagyszebeni görög keleti érsekkel, hogy a király nem erősítette meg Badescu dr.-nak a karánsebesi püspökké történt megválasztását. A miniszteri leirat így szól:

Nagyméltóságú Metianu János urnak, görög keleti román érsek Nagyszeben.

Ő császári és apostoli királyi felség Bécsben 1909. szeptember 29-én kelt legmagasabb elhatározásával nem kegyeskedett megerősíteni Badescu Traján József dr.-nak karánsebesi görög keleti román püspökké történt megválasztását, amelyet az egyházmegyei zsinat 1909. július 12-én ejtett meg. Ófelsége legkegyelmesebben elrendelte, hogy Nagyméltóságod tegye meg a szükséges intézkedéseket a karánsebesi görög keleti püspöki szék betöltésére, a már választottak kizárásával, akik újból nem választhatók meg. Amidőn a Nagyméltóságod által felterjesztett iratokat visszazáraztatatom, felkérem Nagyméltóságoda, hogy a szertartási szabályok 18. ik szakasza értelmében tegye meg a szükséges intézkedéseket a karánsebesi püspöki szék betöltésére, tekintetbe véve a legmagasabb leirat rendelkezéseit.

Fogadja Nagyméltóságod stb.

A miniszter helyett:

Tóth János,
államtitkár.

pácosot és nagy óvatosan lekalapálta az Amerika-szobor orrát! Aztán meglóbalta még egyszer a kalapácsot és lehullt a kezéről két ujj; harmadik lóbalásra leröpült még egy darab orr, újabb ütés és minden lábujja el van ék-telenítve, egy végső csapás és térden alul a balláb, romhalmazban feküdt.

János feltette a kalapját és szó nélkül távozott.

György pedig néhány pillanatig mereven bámult a lerombolt madárijesztőre, aztán elvágódott a padlón és görcsösen vonaglott.

János azonban kis várta vissza, — egy kocsi-val; erre felrakta a tört szívé szobrást, meg a tört lábu szobrot és aztán, csendesen és nyugodtan füttyörészve elkocsikázott.

A művészt a lakására vitte, a szoborral pedig tovább kocsi-kázott és eltűnt vele a Via Quirinalison.

NEGYEDIK FEJEZET.

— A kitűzött félesztendő, ma délután két órakor lejár! Micsoda kín! Egész életem tönkre silányult! Bárcsak meghaltam volna már! Tegnap este már nem vacsoráztam! Ma még nem reggeliztem! Nincs bátorságom, hogy bemegyek a kocsimába! Hogy éhes vagyok-e? Beszélni sem merek róla. A cipésem halálra kidőz, a szabóm fenyeget, a vendéglős már üldöz. Egy szóval, szerencsétlen vagyok! Janosit meg, azóta a szerencsétlen óra óta nem láttam! „Ó” azonban gyengéden mosolyog reám, ha sétaközben találkozunk, csak hogy az apja,

MEGSZÜNT a Wlassics-kombináció.

Hírek Zichy János gróf megbízatásáról.

— Fővárosi tudósítónk telefonjelentése. —

Arad, október 5

Wlassics Gyula kibékítő szándéka már a múlté. Egy napig élt, azután torkon fojtotta a gyanúsítás. Akiknek ez a terv nem tetszett, azt mondták: az ő kormányát is darabont kormányának fogják tekinteni. S mindenkinél érthető lenne, hogy ettől a címtől huzódik s talán Wlassicsnál, aki nem igen ment a hiuságtól, természetesebb, mint akárki másnál. Hasztalan kapacitálják, marasztalják, kérlelik, — félreáll. Ő nem akar darabont lenni, se annak látszani.

Valami nincs rendben ebben az országban, hogy a kibontakozás legtisztességesebb, s a legközelebbi jövőre egyedül lehetséges tervét ilyesmi buktatja meg. Vagy azoknál van a hiba, akik ennek a gyűlöletes címnek egyszerű emlegetésétől megriadnak, s inkább átadják a bizonytalanságnak az országot, semhogy az a nevükre árnyat borítson. Mert Wlassics Gyulát, akinek multja ellen a függetlenségi párt egyetlen tagja se tehet kifogást, joggal nem lehet azzal vádolni, hogy az alkotmány keréketörésére, a nemzeti akarat elárulására vállalkozik. S mégis, neki is félre kellett állani, mert „azt mondták volna”...

Vagy pedig ott van a hiba, ahol ezt a címet osztogatják. Hosszu ideje foglalkoznak a hazafiak minősítésével. De eddig talán koncedálták, hogy vannak rajtuk kívül is hazafiak, ha mindjárt nem is első osztályiak. Most azonban a hazafiság és a tisztességes szándék kizárólagos birtokosaiként kezdenek szerepelni. S akárki más, ha a nemzet sorsával törődik, ha azt nem velük, vagy nem egészen az ő módjuk szerint akarja a hináron túl segíteni: kalandor és közvéleményhamisító.

Talán így sikerül is mindenkit elrebbenteni, akinek a békítésre, az ellentétek kiegyenlítésére tekintélye, módja, eszméje és akarata volna. És mi lesz? Jön az igazi erőszakos kormány, amelyre már emlegetik is a jelölteket.

Ugy talán jobb lesz? Vajjon akkor mit felelnek erre a kibontakozás kerékkötői?

Mai hireink itt következnek:

Szomorú kilátások.

Budapesti tudósítónk jelenti: Az E. U. írja: A Wekerle kormányának Wlassics-sal folytatott tárgyalása, amelynek új kormány létrehozása volt a célja, nem vezetett eredményre. A tárgyalásokat tegnap este 1—2 napra megszakították és ma már nem folytatták tovább. Wlassics két téren kívánt biztosítékot. Felülről, hogy a kormány minden tekintetben megmaradjon az alkotmányos korlátok között, alulról pedig, hogy a kormánynak parlamenti jellege legyen. Az utóbbi tekintetben, — bár a függetlenségi párt még nem foglalt állást — nagy nehézségek merültek fel, mert a párt legmérsékeltőbb elemei részéről is távol áll az a gondolat, hogy egy átmeneti miniszteriumnak indennitást adjon. A helyzet éppenséggel nem javult, sőt rosszabbodott. A korona nem fog beleegyezni abba, hogy a Ház a válság alatt tárgyalás alá vegye a bankbizottság jelentését. A Háznak királyi kéziratral való elnapolásához fog folyamodni. Viszont, ha a mai kormány nem tudja átadni helyét, akkor bármilyen békés is a mi álláspontunk, meglepő fordulatok következhetnek. Legrosszabb esetben katonai kormány kinevezésére kerül a sor.

A kormány tagjai és Wlassics ma délelőtt nem folytatták tárgyalásaikat. Kossuth ma délelőtt, hivatalos helyiségében Hoitsy Pállal folytatott csaknem egy óra hosszúra tartó tanácskozást. Hoitsy a tanácskozásról egy újságíró előtt ezeket mondta:

— A politikai helyzetről tanácskoztunk, de Wlassicsról nem volt közöttünk szó. Nem tudom elképzelni, hogyan támadhatott Wlassicsban az a gondolat, hogy mi indennitást adunk neki. Hogyne? Hogy azután a katonai kormány készen kapja meg a megszávozott horribilis pénzügyi terheket? Erre nem vagyunk kaphatók.

Hoitsy Pál eltávozása után Kossuth Holló Lajossal tanácskozott.

Wlassics elutasító határozata.

Egy újságíró előtt Wlassics a következőket mondta a tárgyalásokról:

az a keményszívű zsarnok, durva hangon kényszeríti, hogy nézzen az utca másik oldalára...

Nos, mi az? Ki kopog? Tán egy újabb üldöz? ... Fogadni mernék, hogy az a gazfickó, a cipész! Tessék!

— Ah! Áldás és szerencse kísérje méltóságodat, az Eg árasza minden üdvét kegyelmes uramra! Ime, nagyságos ur, elhoztam az új cipőket és esdve kérem jó uram, ne beszéljünk fizettségéről. Az nem sürgős, egyáltalában nem sürgős. Örökké büszke leszek, ha a nagyságos ur továbbra is dolgoztat nálam, — hódolattal ajánlom magamat.

— Mi ez? Személyesen hozza az új cipőket és még fizetést sem kér?! Olyan mély hajlongások közt és olyan alázatos bókollással távozik, hogy akár melyik király is megtisztelve érezhetné magát! Továbbra is óhajtja rendeléseimet! Hát mi ez? Földindulás, égszakadás. Mindenféle... — Tessék!

— Bocsanat, nagy jó uram, itt hozom az új ruhát!

— Tessék!

— Ezer bocsanat, nagyságos uram, hogy zavarom! De engedje meg, hogy értesítem, hogy itt az első emeleten nagyságod részére berendeztem azt a gyönyörű lakást. Ez a nyomorult odu sehogysem illik Önhez!

— Tessék!

— Azért jövök uram, hogy tudassam Önnek, hogy a bank, amely huzamosabb idő óta az Ön részére a hitelt megtagadta, most kor-

látlan hitelt nyújt Önnek és arra törekszik, hogy uraságod minden kívánságát pontosan teljesíthesse és mondhatom, hogy a bank boldogmak érzi magát, ha Ön kegyes lesz minden üzleténél reá gondolni és...

— Tessék!

— Oh, nemes barátom! Ó minden bizonynyal a tiéd! Egy pillanat múlva itt lesz! Fogadd szívesen, — vedd el feleségül — szeresd — és légy vele boldog. Hip, hip, hur...

— Tessék!

— Oh Gyuri, Gyuri, egyetlen, igaz barátom! Megvagyunk mentve!

— Oh Mariska, egyetlen igaz szerelmem, meg vagyunk mentve, — nem tudom ugyan, hogy miért, vagy hogyan, de — esküszöm, hogy úgy van!

ÖTÖDIK FEJEZET.

(Rómában.)

Abban a társaságban, amely most egy elsőrendű kávéházban beszélget és amely csupa amerikai emberekből áll, megszólal egy ur és csendet kér, mert az „Il Slangwhanger di Roma” című hetilap egyik cikkét akarja felolvasni és lefordítani. Csend. És olvassa és fordítja a cikket:

Szenzációs felfedezés! Mintegy félévvel ezelőtt Smith János ur, — ki már egy éve, hogy Rómában lakik, — egy kiosi telket vásárolt a Campagueban, a Scipio-család sírboltjának közvetlen szomszédságában. A telket az egykor gazdag, de most teljesen tönkre ment

— Kérem, én már tegnap végleges választ adtam az ajánlatra: Nem megyek bele a dologba. Közel egy óra hosszáig tárgyaltunk tegnap erről és azzal váltunk el, hogy elhalasztottuk a döntést.

— Mi az oka, hogy nem vállalja kegyelmes uram a megbízatást?

— Egyszerűen *nincsen kedvem hozzá*. Animó nélkül ilyesmit vállalni. Ismétlem, a magam részéről befejezettnek tekintem a dolgot. Hogy mi fog most következni, azt jó volna tudni.

Wekerle a királynál.

— Zichy János előtérben.

Bécsből táviratozzák: *Wekerle* ma este ideérkezett és holnap kihallgatáson fog megjelenni a király előtt. Egy bécsi távirat szerint *Wekerle* a kihallgatásra nézve három javaslatot terjeszt a király elé. Első helyen áll ezek között az *összes mérsékelt elemek fuziója*. Ez a parlament az új választói törvényjavaslatot alkotná meg, a bank és katonai kérdés kikapcsolásával, amelynek megvalósítása az új országgyűlésre várna.

Másik terv a 67-es pártok koncentrációja. Ennek fő feltétele a *mostani országgyűlés feloszlása*. Ha ez a kibontakozási terv nem sikerülne, új tárgyalásokba kezdenek a pártokkal.

Ejjel jelenti tudósítónk: *Wekerle* Sándor miniszterelnök ma délután 5 órakor titkára kíséretében Bécsbe utazott és holnap délelőtt kihallgatáson jelenik meg a király előtt. A miniszterelnök a politikai helyzetről és a *Wlassics*-féle akció meghiusulásáról tesz jelentést a felségnek. Késő este híre járt politikai körökben, hogy a miniszterelnök olyan új tervvel járul a király elé, amely a *Justh-csoportnak* kormányba vonását is tekintetbe venné. E terv szerint, amelynek részletei még teljesen homályosok és ismeretlenek, *Zichy János gróf lenne a miniszterelnök*, aki még egy 67-es politikust venne maga mellé. A többi tárcát a kormányban a függetlenségi párt kapná.

A függetlenségi párt hangulata.

Hétfőn este lesz a függetlenségi párt értekezlete, amelyen az ország s földadé kataszter kiigazítási bizottságának tagjait fogják kijelölni. *Kossuth Ferenc* holnap Soltra utazik, ahonnan csak hétfőn tér vissza Budapestre. A *Wlassics* kombináció eleséséről a függetlenségi pártban nagy megnyugvással beszélnek. Lényegesnek tartják, hogy nem szabad a képviselőházat kifosztatni engedni az időből, mert az önálló bank felállítására is sok idő kell. Szóba kerültek a *Wlassics*-tárgyalások.

— Azt még csak el tudnánk viselni, hogy egy ilyen kormány jöjjön — de azt nem tudhatjuk, hogy tudnánk tőlük megszabadulni.

Újabb kombinációk.

A *M-g* szerint *Szapáry* László grófnak nagyobb szerepet szántak Bécsben a politikai válság megoldása körül.

SPORT.

+ Vasárnapi háziverseny. Az Aradi Posta és Tavirada Tisztviselők Sport Egyesülete f. hó 17-én vasárnap délután 3 órakor nagyszabású évzáró házi versenyt rendez saját sporttelepén, (vágóhid mellett.) Egyes számokban indulni fognak Délmagyarország legjobb atlétái, többek között ott lesz *Mezőfalvy Dezső* discósztető bajnok, *Duffner János*, a negyed angol mértföldes síkfutás bajnoka, *Knizse Imre*, a 8 kilométeres mezei síkfutás bajnoka. Indulnak a csapat bajnokok is: *Lengyel Károly*, *Nusz Kálmán*, *Steinhübel Lajos*, *Ferenczy István*. Az egy angol mértföldes síkfutásban várnak szép küzdelmet; e számban mintegy 10-en indulnak, ezt valószínűleg *Kiss Gyula* nyeri meg, ki már több országos versenyen szerepelt igen szép eredménnyel. E verseny keretében lesz megrendezve a súlyemelés is, mely sportágat Délmagyarországon csak az Aradi Toldy A. K. műveli rendszeresen. A versenyen belépti díj nincs. Autobusz körforgalmi közlekedés.

+ Az Aradi Atlétikai Klub házi atlétikai viadala. Vasárnap, e hó 17-én délután fél három órakor rendezi meg *Török Gábor* utcai sporttelepén sazon záró házi atlétikai viadalt az Aradi Atlétikai Klub. Különös fontossággal bír e verseny a klub bajnokságokra, mely címek a klub választmánya által egyes sportágakra megállapított standard eredmény háromszori eléréséhez köttek. Ily standard győzelmek révén lett a klub bajnoka *Alt János* és *Hoffmann János* még 1907. évben. E viadaton

is előreláthatólag több versenyszámban éretik el a klub standard, ami kiváló jelentőséget fog kölcsönözni a versenynek. Amíg a klub atlétái éjszakai házi versenyüket tartják, addig a football csapat Szegeden a szegedi Atlétikai Klubbal küzd Délmagyarország football bajnokságáért.

Müller Kálmán báró.

Kitüntetések az orvos-kongresszusért.

A hivatalos lap mai számában királyi kézirat jelent meg, mely közli, hogy a király *Müller Kálmán dr.* főrendnek, a budapest balparti kórházak igazgatójának és az országos közegészségi tanács elnökének, valamint törvényes utódainak a bárói méltóságot adományozta. A kitüntetések sorában ez minden bizonynyal nagy örömet fog okozni mindazoknak, akik *Müller Kálmán dr.* tudományos és egyéni érdemeit ismerik. Elsőrangú tudós, aki magát, természetből kapott képességeit, teljesen, tesztelésekkel nemes hivatásának szentelte. Az ő igazgatása alatt a balparti kórházak elsőrangú intézetekké váltak, amelyeket egész Európában mintaszerűeknek ismernek el. A higiénikus be-
reendezések egész sora fűződik *Müller Kálmán dr.* nevéhez, amelyek nemcsak a kórházi állapotokat javították meg, hanem a fővárosnak is üdvére válnak. A betegek ezrei, akiket meggyógyított, áldják kezét és tudományát. Ha valaha érdemet jutalmazott a király, úgy ez a kitüntetés valóban érdemest tüntetett ki.

A mostani kitüntetés az orvosi kongresszusi sikeréből kifolyólag történt, amelynek *Müller* főintézője és lelke volt. Ugyanez alkalommal a király kitüntette azokat is, akik *Müller Kálmán* segítőitársai voltak a kongresszus munkálataiban. Az erre vonatkozó királyi kézirat így szól:

„Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére a Budapesten tartott XVI. nemzetközi orvosi kongresszus rendezése körül szerzett érdemeik elismerésül, *Müller Kálmán dr.* főrendibázi tag, miniszteri tanácsos, a Budapest székesfővárosi dunabalparti közkórházak igazgatójának és az országos közegészségügyi tanács elnökének, valamint törvényes utódainak a magyar bárói méltóságot, *Gröss Emil dr.* egyetemi nyilvános rendes tanárnak, a buda-

Borghese hercegnő egyik közeli rokona, kénytelen volt elköttya vetyélni.

Smith ur aztán eljárt az országos levéltárba és ott a telket átíratta egy amerikai művésznek, *Arnold Györgynek* nevére, annak kijelentésével, hogy az átíratás azon az alapon történik, mert ő kártérítéssel tartozik a művésznek azon a címen, hogy *Arnold Györgynek* érzékeny veszteségeket okozott az által, hogy az *Arnold György* tulajdonát képező ingóságokat szándékosan megrongálta.

Kijelentette továbbá, hogy ezt a telket a saját költségén jó karba helyeztetni, hogy *Arnold Györgyöt* minél inkább kárpótolhassa. Négy héttel ezelőtt, amidőn, egy a talaj javítása érdekében szükségessé vált ásást eszközöltetett, *Smith* egy érdekes antik szoborra bukkant. Ez a szobor a régi Róma leghíresebb műkincesei közé tartozott.

Fenséges nőalakot ábrázolt ez a szobor és ámbár szomorúan lepte be a századok moeska és penésze, mégis elragadó szépségével minden szemlélőre mélyes benyomást gyakorolt. Az orr, a bal alsó lábszár, egyik fül, a jobb láb ujjai és karjának két-két ujja hiányzik ugyan, egyébként azonban az egész szobor jó állapotban volt. A kormány nyomban intézkedett, hogy katonai uton birtokba véteessék a szobor és aztán műbirálók, ókori kutatók és püspökökből álló bizottságot szervezett, hogy a szobor műértéke felbecsültessék, és hogy a bizottság döntsön a kártalanítás összege felett, amely a telektulajdonost megilleti. Az egész ügy

tegnap estig a legmélyebb titkolódzás fátyolával volt borítva. A bizottság összeült és zárt ajtók mögött tanácskozott. Tegnap este aztán egyhangú határozattal kimondták, hogy a talált szobor — egy *Venus* szobor, amelynek alkotója egy ismeretlen nagytehetségű szobrász, aki a *Krisztus* előtti harmadik században élt és dolgozott.

Egyben kimondta a bizottság azt is, hogy ez a szobor a legtekélyesebb műretek az egész világon.

Ejféli táján újabb tanácskozásra ült össze a bizottság és határozatba ment, hogy a *Venus* szobor pénzbeli egyenértéke tíz millió frank.

Mint hogy a római törvények értelmében, de meg a jogszokás szerint is, az államot mindennemű műretek tulajdonjoga felerészben megilleti, ennél fogva *Arnold György* urnak csak öt millió frankot tartozik fizetni arra az esetre, ha a műreteket ezentulra a saját kizárólagos tulajdonában őhajtja megtartani. Ma reggel felviszik a szobrot a *Capitolium*ba, ott kijelölnek részére egy allandó helyet és ennek megtörténtével aztán pont délben megjelenik a bizottság az államkincstárnál, hogy az öt millió aranyfrankra szóló utalványt, amelyet ő szentsége, a pápa állít ki, *Arnold György* ur részére beváltsa.

Több hang egyszerre: *Uraim!* ez aztán szerencse! Példátlan, nagy szerencse!

Egy másik hang: *Uraim,* indítványozom, hogy alakítsunk azonnal egy amerikai rész-

vényitársaságot, itt helyben, azzal a rendeltetéssel, hogy telkeket vásároljunk és műkinceseket assunk ki.

Indítványozom, hogy a részvényitársaság lépjen összekötésbe a newyorki pénzvillággal, hogy ez hajtja fel a részvények árát és aztán — szállítsa le.

Mind: Elfogadjuk!

HATODIK FEJEZET.

(A Capitoliumban.)

Kedves *Mariskám!* Ez itt az egész világ leghíresebb szoborműve! Ez a fenséges, bájos elragadó *capitoliumi Venus*, amelyről már oly sokat hallottál. Itt áll most előtted, apró foglalkosságokkal, amelyeket azonban elsőrendű római művészek restauráltak, azaz helyesebben kifoltoztak. És azért a esekélyességért, hogy az állam megengedte nekik, hogy annak a dicső alkotásnak kifoltozásában részt vehetnek — ime, világhíre tettek szert és nevük ragyogni fog, míg a világ, világ lesz. És milyen különösnek tűnik fel neked most — ez a hely. Egy nappal ezelőtt, amelyikben tíz boldog esztendővel ezelőtt legutoljára itt állottam, nem voltam gazdag ember, — én, jó Istenem, egyetlen fillér sem volt a zsebemben. És mennyi munkát adott nekem, hogy Rómát tehessek a műkinces urává, amelynél remekebb nincs az egész világon.

— Itt van a dicső, a világhíres *capitoliumi Venus* és micsoda nagy értéke van neki. Tíz millió frank!

pesti egyetemi I. sz. szemklinika igazgatójának, a magyar királyi udvari tanácsosi címet, Vermez Lajos dr. kórházi főorvosnak a királyi tanácsosi címet, mindhármuknak díjmentesen, továbbá Bassa Ignác dr. közegészségügyi felügyelőnek, Jassinger Károly dr.-nak, az Országos Munkásbiztosító Pénztár vezető orvosának és végül ifj. Liebermann Leó dr.-nak, az egyetemi bakteriológiai intézet I. tanársegédjének Ferenc József-rendem lovagkeresztjét adományozom.

Kelt Bécsben, 1909. évi október 10. én.

Ferenc József s. k.,

Gróf Zichy Aladár s. k.

A léghajó és a nő.

★

Mindig baj, ha a németek franciáknak képzik magukat és — szellemeskednek.

Most egy német karcolatíró eresztett meg egy szellemi röppentyűt, amely az asszonyról és a léghajóról szól és a német „der die, das“ rovására megy.

A német karcolatíró ugyanis azt tanácsolja, hogy a léghajó, amely a németben himnemű, — változtassék át nőneműre, mert a léghajó csupa női tulajdonságokkal bír. És pedig:

Büszkén, égre törően emelkedik az ég felé utja kezdetén, hogy aztán — mielőtt a célt elérte, — visszaessen a földre.

A léghajót a szél irányítja, a nőt — a divat. A kedvezőtlen szelek tönkreteszik a léghajót, a kedvezőtlen divatok a férjeket.

Ha a léghajó hosszú utra kél, ugyancsak fel kell szerelni, ha a nő hosszú utra kél, ugyancsak fel kell ruházni. A ballaszt és a kalapskatulyák rekonfogalmak.

Tessék csak meghatározni egy időt, amikor a léghajónak ott kell valahol lenni. Biztos, hogy várni kell, mert a léghajó késői fog, éppen úgy, mint a nő, mindig elkésik. Avagy jelent meg már léghajó és nő pontosan?

A léghajó soha sincs úgy felszerelve, hogy utólag ne kelljen rajta még javítani, a nő soha sincsen úgy felöltözködve, hogy ne találjon magán igazítani valót.

— Igen, — ennyit ér most.

— És, ugye, édes Györgyöm, milyen isteni szép!

— Oh igen, de semmi ahhoz képest, ami volt egykor, mielőtt az én nemes és kitűnő barátom, Smith Janesi, összetörte a lábát és leterítte az orrát. Oh, a találatkony, a nagytehetségű, a nemes Smith II Igen, ő szerencsénk megalapítója! De esond! Tudod te, hogy mit jelent ez a hörgés. Nem?! Hát azt jelenti Mariskám, hogy a kis médinek hurutja van! Valóban itt az ideje, hogy valamivel több gondot fordíts a gyerekre.

BEFEJEZÉS.

A capitoliumi Venus még mindig ott van a Capitoliumban és még mindig a legbájosabb és a leghíresebb ókori műremek, amelylyel a világ díszeskedhetik.

De ha egyszer abba a szerencsés helyzetbe kerülsz, nyájas olvasó, hogy magad előtt láthatod és amint rátekintesz, téged is elragad a megszokott és kötelező rajongás és lelkesedés, úgy legyen arra is gondod, hogy ez a való és ritkos, sőt ismeretlen történet, amely eredetét fődí, — üdvösségedet meg ne háborítsa — sőt, ha egykor olvastok valamit egy kéőriásról, amelyet a New-York állambeli Syrakusában, vagy esetleg bármely máshelyen ástak ki, akkor is társátok mag magatoknak a tudományotokat — és ha a jó öreg Barnum, aki azt a műremeket maga ásta el, valami hallatlan nagy árt kinalja megvételre, a világerő se vegyétek meg tőle. Utasítsátok egyenesen — a papához.

Hogy a léghajó fölfuvalkodott, azt nem kell sokat bizenyítani és melyik nő nem gögös, ha csak egy kicsit is.

Ahány léghajó, annyi alak. Az egyik karcsu, a másik kerek; egyik gömbölyű, a másik vékony. Két nőnek sincs ugyanazon alakja.

A léghajónak a háló egyik fontos alkatrésze; no és az asszonyoknak nem fontos a háló? Mi minden akad abba a léghajó hálóba, hány férfi akad a nők hálójába.

Az öreg csavarok a léghajónál csak nyikorognak, nyikorognak, de semmit sem érnek.

Aztán, hogy is állunk csak a kormányzatossággal? A léghajót kormányozni — az most a jövő zenéje. Es a nőt kormányozni — bizony az is csak valahol a távol jövőben van. Az egyik pedig éppen olyan biztosan nem lesz meg soha, mint a másik.

Ennyi okot tart elegendőnek a német karcolatíró, hogy a léghajót nőneművé változtassák. A német tudósoknak ám tessék hozzászólni.

Író a fogházban.

Távirati tudósítás.

Arad, október 15.

Évek óta szerepel az irodalomban Lipták Irén neve. Több novellája jelent meg a napilapokban, azonkívül a kolozsvári és a kecskeméti színház nagy sikerrel adta elő a „Végzet“ című színművét. Mivel azonban Lipták Irénnek nagyon gyöngén jövedelmezett az irodalom, Budapesten a 18. számú postahivatalnál postakezelői állást vállalt. Lipták Irén könnyelműen kezelte a rábizott hivatalos pénzeket s hosszabb idő alatt 5500 koronát sikkasztott a pénztárból. Fegyelmi vizsgálatot indítottak ellene, ő azonban meg sem várta a vizsgálat eredményét, hanem kiutazott Berlinbe, ahol egy németül megírott darabjáról tárgyalt a „Deutsches Theater“-rel, amely el is fogadta előadásra a darabot. A fegyelmi vizsgálat befejezése után felettes hatóságának feljelentésére a rendőrség elrendelte Lipták Irén letartóztatását, amely Berlinben történt meg. Hazahozták az írónőt, aki ellen sikkasztás büntette címén emelt vádat a királyi ügyészség.

Eleinte kitűnően érezte magát a fogházban, sőt olyan kijelentést tett, hogy nem kívánja szabadlábra való helyezését, különösen azért nem, mert a fogságban nyugodtan dolgozhatik. Már vizsgálati fogoly volt, amikor „Ketten egyedül“ című darabját benyújtotta a Vígsházhoz, amely hír szerint a színművet elfogadta előadásra.

A vádirat ellen az írónő védője kifogásokat adott be a budapesti törvényszék vádtanácsához, amely egy ízben már foglalkozott Lipták Irén vád alá helyezésének a kérdésével. Akkor becsatlotta a „Ketten egyedül“ című darabjának a kéziratát, amelyről a bíróság tagjai úgy nyilatkoztak, hogy tehetséges, értékes munka. Az első tárgyalás alkalmával védője elmeállapotának a megvizsgálását kérte, amit a vádtanács el is rendelt. A határozat ellen méltatlankodva tiltakozott az írónő, azzal, hogy nem örült és ne teyék tönkre a karrierjét.

Ma tárgyalt ismét az ügyet a törvényszék vádtanácsa Langer dr. táblabíró elnöklésével. Előterjesztették az orvosi szakvéleményt, amely Lipták Irén beszámíthatóságát korlátoznak minősítette. A szegény leányt különben nagyon megtörte a fogság, ugyanarra, hogy kórházi kezelés alatt van. Jókedve elmúlt s arra kérte a vádtanácsot, hogy helyezék szabadlábra. A bíróság vád alá helyezte sikkasztás miatt és továbbra is fogva tartja. Mikor a határozatot kihirdették, sirva fakadt és zölogva ment vissza a fogházba.

Magyar szocialisták a spanyol forradalmáért.

Tüntetések Budapesten.

Távirati tudósítás.

Arad, október 15.

Ma este a magyar fővárosban impozáns módon nyilatkozott meg az értelmes munkásság fölháborodása a spanyol klerikálisok mérenyete ellen. Ferrer kivégzése miatt tiltakoztak ma Budapesten is s nagy fölháborodással konstatálták, hogy a magyar papság lapja, az Alkotmány mai számában helyesli Ferrer kivégzését.

Itt egy pár szemelvény az Alkotmány cikéből:

„A jog nevében dühöngeni, mikor Ferrer, vagy az ő nevelte forradalmárok rugták fel első sorban a jogot, — nagyképű és tudatos le hazudása annak a titkon átértett igazságnak, hogy a spanyol állam a statárium ideje alatt halállal lakoltathatja azt, akit saját biztonságának veszélyes ellensége gyanánt ismer.“

Természetesnek tartja a szörnytetet, mely valószínűleg lángba fogja borítani Spanyolországot s elő fogja készíteni a spanyol dinasztának s az ottani papi uralomnak végétét. De a művelt világ felháborodását nem érti, vagy úgy tesz, mintha érteni nem akarná. Mert nyomban utána hozzábiggyeszti:

„Annyi bizonyos, hogy az a nemzetközi láрма, mely Ferrer kivégeztetését kíséri, nem egyéb, mint a világszabaddkőművesség tüntetése a forradalomnak legalább is értelmi szerzője mellett.“

Budapesten, az Alkotmány szerkesztősége előtt már tegnap este voltak kisebb utcai tüntetések, amelyekben csak néhány ember vett részt. A ma esti tüntetésre ezt a felhívást tette közzé a párt:

„Munkások! Elvtársak! A levert spanyol forradalom után a klerikális reakció féktelenül tobzódik a szerencsétlen ország fölszabadulásra törekvő népén. Kegyetlen könyörtelenséggel, irgalmat nem ismerve, pusztítja és gyilkolja halomra mindazokat, akik a fölszabadítás munkájában részesek voltak. A montjuichi vár sáncai között szerdán reggel a haladás és a fölvilágosodás egyik nagy apostolát, Ferrert lövette agyon a klerikális papság uralma alatt álló kormány. E világraszóló gázságra egész Európa öntudatos munkássága megmozdult, hogy tiltakozását és megvetését fejezze ki. A spanyol reakció e gázságait mi sem nézhetjük összetett kezekkel! E célból e hó 15. én pénteken este 8 órakor az Intim-Színház helyiségében (Bétkocsis-utca 1.) nyilvános népgyűlést tartunk. Elvtársak! Jelenjete meg e gyűlésen tömegesen. Előadó: Bokányi Dezső. Testvéri üdvözléssel a magyarországi szociáldemokrata párt.“

A ma esti gyűlésen több ezer ember jelent meg, úgy, hogy a helyiség szűknek bizonyult, sokan kiszorultak az utcára.

Bokányi Dezső tartott nagy beszédet, amelyben hevesen kikelt Spanyolország, a Vatikán, a spanyol király és a klerikálisok ellen.

Beszédét állandóan ilyen közbekiáltások kísérték:

— Le a spanyol királylyal!

— Bombát neki!

— Pusztuljanak a csuhások!

Az utcán összecsoportosult munkásokhoz Ländler Jenő dr. tartott beszédet.

A tömeg a gyűlés után kisebb csoportokban szétoszlott. Rendzavarás nem történt.

Fiuméből táviratozzák: Ferrer kivégzése alkalmából az itteni szabadgondolkodók egygyűlése, a társadalomtudományi kör, az ifjú szocialisták köre és a munkásokthon emlékün-

nepeket rendeztek és kegyeletes szavakban emlékeztek meg Ferrer működéséről. A szabadgondolkodók és a társadalomtudományi kör Ferrer leányához Párisba részvét táviratot küldtek.

Mint értesülünk, a közeli napokban Aradon is tartanak tiltakozó népgyűlést a szociáldemokratapárt tagjai.

Világforradalom Ferrer kivégzéséért.

Véres tüntetések. — Halálra szánják a spanyol királyt.

Távirati tudósítás.

Arad, október 15.

Ahol műveltemberek laknak, mindenütt nagy felháborodással találkozott Ferrer kivégzésének szomorú ténye. Párisban, Olaszországban, Magyarországon nagy tüntetéseket rendeznek. Párisban több halottja is van a tiltakozó tüntetéseknek. Ott egy újság föl hívja a spanyol anarkistákat, hogy álljanak boszut Ferreren és öljék meg Alfonz királyt.

Mai távirataink itt következnek:

Sztrájkok véres tüntetések Párisban, Spanyol- és Olaszországban.

Florenc, okt. 15. A tüntetőket lovaskatonaság akadályozta meg abban, hogy a spanyol konzulátus elé jussanak. Ez alkalommal egy hadnagy, négy katona és négy rendőr, valamint egy tüntető megsebesült.

Nápoly, okt. 15. A munkástörszede elhatározta, hogy holnap 24 óráig tartó általános sztrájkot rendez tiltakozó tüntetésül Ferrer kivégzése ellen.

Milano, okt. 15. Holnapra az általános sztrájkot proklamálták.

Róma, okt. 15. A város sulyosan érzi a harminchat órai tartalommal proklamált általános sztrájk nyomását és a vele járó nélkülözéseket. Tegnap este a legtöbb házban kezdett kifogni a gáz. Az utcákon egymásután aludtak ki a gázlámpák. Élfél felé a villamossággal világított utcákban a nagy ivlámpák felmondták a szolgálatot. A postakocsik fele sem közlekedik. A lapok egyrésze nem jelent meg. A nap nyugodtan telt el, de a mob résen állt és este a kevésbbé jól őrzött utcákban rutul garázdálkodott. Ma a vidékről gyalogezredek érkeztek ide.

Páris, okt. 15. Barcelonában tegnap este ismét két bombát találtak. A bombákat egy páncélozott kocsiban szállították el, melyben felrobbantak, anélkül, hogy bármiféle kárt okoztak volna. Kitünt, hogy a tegnap felrobbant bombák ártalmatlanok voltak, de nagyon tartanak tőle, hogy itt a legközelebbi napokban komoly merényletek lesznek.

Barcelona, október 15. Egy szabóműhelyben egy második bombát fedeztek föl. Ez is fölrobbant, mialatt vitték. Mindkét bomba egyenlő szerkezetű volt.

Páris, okt. 15. Tegnap este a Quartier Latin negyedben mintegy 350 ember újabb kihágásokat követett el. A St. Germain Boulevardon egy kioszkot elpusztítottak, de a tömeget röviddel ezután szétűzték. A diákok a spanyol követség elé vonultak és lerántották a spanyol zászlót. Attól a szándékuktól, hogy a zászlót elégecsék, elálltak, úgy hogy kemolyabb incidens nem történt.

Lyon, okt. 15. Tegnap este az itteni spanyol konzulátus előtt viharos tüntetések voltak. Apach-bandák megszállták a környéken levő kávéházakat. A rendőrségnek ismét kivont karddal kellett közbelépniök, hogy a bandákat szétszórják. Több revolverlövés dördült el, melyeknek nyomán több ember megsebesült. Az automobilsofférok tegnap este tüntetést akartak rendezni az ellen, hogy a rendőrközegek följelentései következtében gyakran megbüntetik őket. Szándékuk keresztülvitelében azonban a rendőrség megakadályozta őket, amennyiben közülük mintegy 80-at letartóztatott.

Rómából táviratozzák: A munkáskamarák egyesülete, ma déltől holnap éjjelig tartó sztrájkra szólította fel az összes munkásokat. Felhívták ezenkívül az összes üzlet és nyilvános helyiségek tulajdonosait, hogy üzleteiket a sztrájk idejére zárják be.

Genúából táviratozzák: A kikötő munkások bojkottáltak két spanyol hajót. Ezekből az árukat most nem tudják kirakatni.

Pólából táviratozzák: Ma délelőtt sok üzlet zárva volt. A munkások közül eddig csak a kömivesek sztrájkolnak. A tengerészek dolgoznak.

Triesztből táviratozzák: A város visszanyerte nyugodt képét. A munkások dolgoznak, csak a főreáliskola és főgimnáziumi tanulók sztrájkja tart tovább.

Páris, október 15. Számos vidéki városból jelentések érkeznek arról, hogy tegnap este nagy tiltakozó tüntetések voltak Ferrer kivégzése ellen. Mahieu szociálista képviselő, Cherbourg polgármestere visszaküldte a spanyol nagykövetségnek a röviddel ezelőtt neki adományozott parancsnoki keresztjét az Izabella-rendnek és kíséreléssel levelében kijelentette, hogy becsstelennnek érezné magát, ha továbbra is viselné ezt a rendet. Toulonban mintegy kétszáz kikötőmunkás gyűlt össze a spanyol konzulátus előtt, ahol az Internationáléra zendített és „Le a szilkosokkal!” kiáltásokban tört ki. Ezután benyomult a tömeg a székesegyházba, kiűzte a hívőket, feldöntötte az imazsámo-lyokat és több templomi tárgyat elpusztított. A zavargókat végül a csendőrség űzte széjjel. Cette kikötőmunkásai elhatározták, hogy tiltakozásuk jeléül huszonnégy óráig sztrájkolnak.

Párisból táviratozzák: San-Sebastianból jelentik: Bilbaóba érkezett utasok jelentik, hogy a bányamunkások között nagy izgatottság uralkodik, a miért csapatokat küldtek ki, hogy elejét vegyék esetleges zavargásoknak.

A meggyilkolt utolsó szavai.

Párisból táviratozzák: Egy szemtanu ezt beszéli Ferrer kivégzéséről:

— Ferrer állva nézte, mint állanak fel puskáikkal a katonák, hogy reá célozzanak. A szeme nem volt bekötve.

— Gyerekek, ti nem tehetek róla! — kiáltott a katonákra.

Többet nem szólhatott, mert eldördültek a fegyverek.

Ferrer temetése.

Madrid, október 15. Ferrert tegnap reggel a köztemetőben helyezték el.

Lisszabon gyászol.

Lisszabon, október 15. A városháza fél-árbóca eresztett zászlóján kívül a lakosság is mindenképen kifejezést ad a Ferrer kivégzése felett intézett gyásznak. A hangulat nagyon izgatott. A spanyol követséget még mindig éjjel-nappal katonaság őrzi.

Ferrer leánya.

Páris, október 15. A lapok közlik annak a táviratnak a szövegét, melyet a halálraitált Ferrer leánya Alfonz királyhoz intézett:

— Legkeresztényebb király! Ön, a ki egy lovagias nép szemében a nagylelkűséget és mindenhatóságot képviseli, ne vessen meg alázatos kérését Ferrer leányának. Oh, király, Ön, aki akár csak isten maga rendelkezik élet és halál felett, osszassa el nemes szívének megindulása által lelkem keserűségét és hallgassa meg esdő kérését Ferrer leányának. Aláírva: Paz Ferrer.

A spanyol külügyminiszter nyilatkozata.

Madrid, október 15. Allen de Salazar külügyminiszter egy lap tudósító előtt kijelentette, hogy a párisi események, amelyeknek folyamán a közrend bátor védői áldozatul estek a tüntetőknél, mélyen megsomoritják őt. Hasonló tüntetések előreláthatók voltak, következményeképpen azon izgalomnak, amely Ferrer ártatlanságát bizonyítani kívánó hamis hírek nyomán támad. A külföldön és a külföldi sajtóban két vélemény észlelhető. Az egyik helyesli a barcelonai forradalmi eseményeket. Ezt a felfogást minden kormány számításán kívül kell, hogy hagyja. A másik vélemény az, hogy Ferrer a forradalmi eseményekben nem vett részt. A bíróság azonban megállapította részességét, amelyre a halálbüntetés van kiszabva. Az ítélet előtt Spanyolország tájékozottabb közvéleménye meghajol és az a közvélemény, amelyet a forradalom szelleme nem méltelyezett meg, ugyanezt fogja tenni. A külföldi ellenséges tüntetések ezért elítélendők, miután a tüntetők a tényállást nem ismerik. Reméljük, mondá végül a miniszter, fel fogják ismerni, hogy cselekvéseink igazságosak voltak.

A pápa és a spanyol király.

Madridből táviratozzák: Hir szerint Mery del Val a pápának azt a tanácsot adta, hogy ne lépjen közbe Ferrer megkegyelmezése érdekében. Alfonz király állítólag kijelentette a kivégzés előtt, ha a pápa Ferrer érdekében közbelép, le fog mondani a trónról.

Maura meg van előgedve.

Madrid, október 15. Maura miniszterelnök meglegedését nyilvánította afelett, hogy Barcelonában esend uralkodik azóta, amióta az anarchista Ferrert agyonlőtték.

„Végezzék ki a spanyol királyt!”

Párisból táviratozzák: Hervé antimilitarista tanár tollából cikk jelent meg. A cikk, amely rendkívül heves hangú és igen élesen támadja XIII-ik Alfonz spanyol királyt, egyenesen felszólítja a spanyol forradalmárokat, hogy Ferrer kivégzéseért úgy álljanak boszut öljék meg a királyt. A cikk így végződik:

„Alfonz királyt éppen úgy ki fogják végezni, mint a portugál királyt. Azzal az aláírással, amelylyel Ferrer halálos ítéletét aláírta, a saját halálos ítéletét is megpecsételte.”

A spanyol papok üldözése Olaszországban.

Rómából táviratozzák: Az itteni munkásszövetség elhatározta, hogy Mery del Val bibernok, a pápa államtitkárának — aki spanyolszármazású — értésére adják, hogy többi honfitársaival együtt Olaszországból távozzék. Onnét örökre vonuljon ki. A pápa a munkásság határozata folytán a bibernoknak és a többi olasz pa-

poknak meghagyta, hogy további rendelkezéséig ne mutakozzanak az utcán.

Sulkovszky hercegnőt gondnokság alá helyezték.

Az aradi törvényszék ítélete.

Az Aradi Közlöny tudósítójától. Arad, október 15.

Néhány héttel ezelőtt megirtuk, hogy Sulkovszky Jäger Ida hercegnő kérvényt adott be az aradi törvényszékhez; leányának, Sulkovszky Idának, elmebetegség és tékozlás címen való gondnokság alá helyezése iránt. A kérvényhez csatolva volt egyrészt a konstanzi (Svájc) szanatórium orvos-tulajdonosának, másrészt két budapesti egyetemi magántanárnak: Hudovernyg Károlynak és Németh Ödönnek, a budapesti törvényszék elmeorvos szakértőjének véleménye, amelylyel igazolták, hogy Sulkovszky Ida hercegnő vele szüzetett elmebetegségben szenved. Csatolva volt ezenkívül egy csomó okmány annak igazolására, hogy a fiatal hercegnő egy-két éven belül körülbelül két milliót költött el és így vele szemben a tékozlás megállapítható.

A kérvény folytán az aradi királyi törvényszék elrendelte az időközben Budapestre internált huszonhatéves hercegnő elmebeli állapotának megfigyelését, amelyet Austerweil László dr. és Posgay István dr. törvényszéki orvosok, Werner Miksa aradi gyakorló orvos és mint ellenőrző szakértő Hudovernyg Károly dr. budapesti egyetemi tanár teljesítették.

Az orvosszakértők véleménye mindenképpen azt igyekszik kimutatni a hercegnő legközelebbi rokonainak ismertetésével, (és a szüze szintén gondnokság alatt van) hogy a hercegnő u. n. terhelt családból származik. Felsorolja ezután a vélemény az egy héttig állandóan folytatott vizsgálat összes adatait. Megállapították a szakértő orvosok, hogy a hercegnő nagyon alacsony műveltséggel rendelkezik, ugyszólván alig tud olvasni. Nem érdekli semmi, nem törődik sem magával sem mással, minden iránt teljesen közömbös. Nem ismeri a rangját, nem tudja van-e vagyona, hol és mennyi. Ausztriai ingatlanairól — körülbelül huszezer hold — azt hiszi, teljesen jelentéktelenek; néhány holdnak képzele. Hogy gondnokság alá akarják-e helyezni vagy nem, egyáltalában nem tudja. Irodalomról, művészetéről fogalma sincs. Regényt, újságot, vagy más olvasmányt sohasem olvasott. Gondnélküli, vidám életre hajlik, csak férfiak között érzi jól magát és szenvedélyesen szeret paszsgózni.

Főbb vonásokban ezek a terjedelmes véleménynek adatai, amelyek folytán az orvosszakértőknek egyhangulag ez a véleményük:

Sulkovszky Ida hercegnő veleszületett elmebetegségben szenved, ismeretei nagyon szűkek, itélőképessége gyatra, morális és etikai képességei fejletlenek, semmi szépért, jóért lelkesedni nem tud, azok iránt teljesen érzéktelen, elmebeteg, gondnokság alá helyezendő.

Az eljárás során a fiatal hercegnő jogi képviselője, Baránszky Gyula dr. fővárosi ügyvéd, ellenezte a gondnokság alá helyezést és azt adta elő, hogy a hercegnő ép elméjű, aki saját ügyeinek önálló vitelére képes.

Az aradi királyi törvényszék Ornstein Árpád királyi törvényszéki bíró előadásában tárgyalta az ügyet. A bíróság az eljárás adatai és az orvosszakértői vélemény alapján ítéletileg kimondotta, hogy Sulkovszky Ida hercegnőt

elmebetegség miatt gondnokság alá helyezi, egyben részére ügygondnokul édesanyját, Sulkovszky-Jäger Idát rendeli ki.

Az ítélet ellen tizenöt napon belül lehet felebbezni.

Karhatalommal lefoglalt tüdővész-szérum.

A belügyminiszter Wettenstein dr. ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, október 15.

A tüdővész elleni küzdelemben Wettenstein József dr. neve és szereplése egy nagy vitának a fogalmával azonos. A fiatal budapesti orvos két esztendeje azzal lepte meg a világot, hogy a tüdővész gyógyíthatóságát és ennek a gyógyíthatóságnak egyszersmind a szérumát hirdette, mint a maga találmányát. A tuberkulózis ellen küzdők tábora ettől az időtől két részre szakadt. Az egyik esküszik a csodatévő szer feltétlenül biztos hatására, a másik nemcsak ellenkezőjét erősíti, hanem arra törekszik, hogy Wettenstein gyógy módjának alkalmazását megnehezítse, sőt ha lehet, a hatóságokkal elültassa.

A hívők eredményeket akarnak produkálni és ezért részvénytársaságot alakítottak egy szanatórium létesítése céljából, mert a Wettenstein szérum, az ő állításuk szerint csak akkor érvényesíti erejét, ha a beteg szanatóriumi kezelésben áll. A szanatórium Budapesten megnyílt, de alig tártá ki kapuit a szenvedőknek, már is tapasztalni kellett az intézet élén álló Wettenstein doktornak, hogy ellenfelei nem pihennek. A hatóság figyelmét felhívták a gyógyhelyre és Pestvármegye alispánja be akarta csukatni azt. Az orvos nem engedelmeskedett az alispán intézkedésének, felebbezést adott be ellene a belügyminiszterhez, akinek döntésétől függ most a sorsa.

Még ez a kérdés el sincs döntve, máris újabb akadályokat gördítettek Wettenstein dr. működése elé. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a belügyminiszter rendeletére ma délelőtt a közegészségügyi hatóság lefoglaltatta az orvos találmányát, a komain néven ismeretes szérumot. Elkobozták és vegyi vizsgálatnak vették alá.

Még szerda este játszódtott le a foglalási aktus első részlete. Két ur jelent meg a szanatórium ambulatóriumban, ahol az orvos dolgozott.

— Mit akarnak az urak? — kérdezte az esti látogatás által meglepett orvos.

— Hol a komain? — felelték ezek. Adja elő, mert a szérum lefoglalása el van rendelve.

Méltatlankodva utasította vissza Wettenstein a felszólítás teljesítését.

— Diplomás orvos vagyok és nem kuzuzaló; az orvosi oklevél fedez engem. Nem fogom kiszolgáltatni a titkomat, melyet Londonban szabadalmaztattam. Nem engedek foglalást, megtagadom a szérum kiszolgáltatását.

A két ur távozott. De ezzel azonban az ügy még távolról sem nyert befejezést. Ma újból megjelentek a szanatóriumban a hatóság küldöttel, de most már a belügyminiszter nevében és annak írásos rendeletével felfegyverkezve intézkedtek.

Szabó és Fáy tisztviselőket küldötték ki a lefoglalás végrehajtására. Wettenstein dr. nem volt otthon és így helyette Schwartz Ernő szanatóriumi orvos fogadta őket. A tisztviselő-

sok előadták jövetelük célját, megmondották, hogy a komain lefoglalása el van rendelve és kérték az egész készlet kiszolgáltatását. Schwartz dr. tagadó választ adott.

— A belügyminiszter, mint legfelsőbb közegészségügyi hatóság parancsának engedelmeskedni tartozik az orvos — és felmutatták a lefoglalást elrendelő miniszteri végzést. Schwartz dr. azonban kijelentette, hogy csak karhatalomnak enged. Erre a hatóság emberei rendőröket hoztak és azok segítségével cipelték el a szérumkészletet.

Az ojtó anyagot becsomagolták, lepecsételték és elvitték magukkal, hogy vegyi vizsgálat céljából átszolgáltassák illetékes helyen.

Egy újságíró beszélt Szabó Sándor dr. tisztviselővel.

— Tény az, — mondotta — hogy Wettensteinnek nem volt belügyminiszteri engedélye a szérummal való gyógyításra és ezért az első fokú közegészségügyi hatóságnak közbe kellett lépnie. Ma aztán a legfelső hatóság rendeletét hajtották végre.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Rigoletto, opera. (C bérlet.)
Vasárnap: Délután meréselt helyárak mellett: LIII, operett. Este rendes helyárakkal Hajduk hadnagy a, operett. (C bérlet.)

* Tüntetés a magyar színészet ellen. A biharmegyei Belényesben, mint tudósítónk jelenti, a város magyar közönsége elítélően tárgyalja azt az inzultust, amelyet a görög katolikus főgimnázium tanulói és a görög katolikus internátus benlakói követtek el a magyarság ellen. Néhány nap óta Uti Gábor szintársulata működik Belényesben. A kis magyar színész-társulat színlapjait naponként szétküldi és a város középületein kiragasztatja. A görög katolikus internátusban minden nap szitkokkal utasították ki a színlaphordót:

— Magyar szemetet ne hordjon ide!

Tegnap aztán az internátus épületéről a gimnáziumi tanulók letépték a magyar színlapokat, több helyen pedig a kiragasztott magyar színlapokra gunyolódó román szavakat irtak. Radu Demeter görög katolikus püspök a legszigorúbb vizsgálatot indította.

* Meddő pályázat. Ma délután Ring Géza törvényhatósági bizottsági tag elnöklésével tartotta ülését az a zsűri, melyet a tanács az új temetőben építendő kapuzat pályázatainak felülbíráására küldött ki. Varjassy Árpád, Virágh Lajos, Lukácsy Lajos, Tabakovits Emil, Stauber József, Szántay Lajos, Jankó Gyula zsűritagok jelentek meg és a beérkezett négy munka megismerése után egyhangulag kimondták, hogy a pályázat meddő és a pályadíjak kiadását nem hozzák javaslatba. Tabakovits Emil azt indítványozta, hogy a 2. számú pályaművet vegye meg a bizottság, de ehhez nem járultak hozzá. Stauber József javaslatára azt ajánlja a zsűri a tanácsnak, hogy a pályadíjakat emelje fel és szőlítson fel aradi neves építészeket tervek készítésére, akik névtelenül pályáznának és így bizonyára a gondolatnak megfelelő művészi megoldást nyújtanak. A pályázati feltételek annyiban változnak az új kiírás alkalmazásával, hogy nem 1:20, hanem 1:50 méretű rajzokat fognak kívánni.

* Colbertson Sasa második hangversenye iránt, amelyet Kerpel Izse helybeli könyvkereskedő fog e hó 24-ikén a Fehér Kereszt nagytermében rendezni, igen nagy érdeklődés mutatkozik városszerte. Előjegyzések már nagyban folynak e művészestre nevezett könyvkereskedő cégnél. A hangverseny műsorát néhány nap múlva fogjuk közölni.

* Uránia színház. Most, amikor csak egy nap választ még el bennünket Bleriotnak, a híres aviatikusnak budapesti repüléséről, szinte a legaktuálisabb téma a levegő meghódítása.

Az elmúlt napokban a világ összes aviatikusainak legjobb és legmerészebb gárdája vette fel a küzdelmet az erkölcsi és a nagyszabású anyagi sikerekért. Az Uránia színház ma este színi kerülő előadásának egyik legmagasabb pontja a szó szoros értelmében a „Reimsi repülőgépverseny” című kép, melyen az egész verseny lefolyása gyönyörűen van megörökítve. Hálás témája a műsornak még a „Női kalapdivatok” című kép is, mely a modern világ legutolsó divatjait — a malomkő nagysága kalapokig — az eddig viselt összes divatokat mutatja be érdekesítő sorozatban. 791

Bleriot Budapesten.

Beszélgetés a La Manche-csatorna hőseivel.

— Fővárosi tudósítónk telefonjelentése. —

Arad, október 15.

Ma éjjel 11 óra 10 perckor Budapestre érkezett Bleriot Lajos, a hírneves francia aviatikus. Bleriot, aki tudvalevőleg a La Manche-csatorna átrepülésével került egyszerű mérnök-ből a legkiválóbb aviatikusok sorába, vasárnap fog felszállni Budapesten. Útja óriási érdeklődést kelt az egész országban. A fővárosban napok óta valóságos Bleriot-láz van, a vidékről már ma igen sok idegen érkezett Budapestre, többek közt négy főgimnáziumnak tanulóifjúsága is, sőt Bácsból is sok érdeklődő jött már ma Budapestre. A fővárosiak és az idegenek ma nagy csoportokban tekintették meg a Vigadóban kiállított gépet.

A monoplan a Vigadóban.

A nyolc méter hosszú ördögös gép, mint egy óriási lepke nyugszik a magas állványon. Szinte bihetetlennek tetszik, hogy ez a filigrán, pehelykönnyűnek látszó gép képes legyen egy ember felemelésére. Súlyja, háromórai ultra felszerelt anyagkészletével együtt, vagy 300 kilogram. A 7.20 méter szélességű szárnyak vékony vászonra kasírozott pergamenttel vannak bevonva és kerekeken emelkednek, amelynek tagozatai könnyű, de mégis elég szilárd fából vannak. Vivő-felülete 15 négyszögméter, motorja pedig az ismeretes nyolchengeres 24 lóerejű Anzani-motor. Az egész sárkány három kerékre van építve, még pedig a két mellső vezető és a hátsó nekifutó kerékre. A tartófelületek legkedvezőbb elhelyezésére Bleriotnak sokat kellett kísérleteznie, míg végre ezzel a modellel sikerült is ezt a kérdést megoldania. A sárkány teste és a kormány váza, miként a tartófelületek, farudakból áll. A oszlop a tartófelületek előtt, közvetlenül a motortengelyre van ékelve és percenként 130 fordulatot végez. A magassági kormányt a hátul alkalmazott felületek alkotják. A vezető a gép mellső részén súlyasztott ülésben foglal helyet. Mint Bleriot mondja, gépével 75 kilométer sebességgel tud haladni óránként, tehát gyorsvonati sebességgel.

Bleriot érkezése.

Bleriot és felesége 11 óra 10 perckor érkeztek meg a keleti expressz-vonattal a nyugati pályaudvaron. Az állomáson egyrészt a késő éjjeli idő miatt, másrészt mert Bleriot érkezését a közönség csak holnap délelőttre várta, kevesen jelentek meg. Ott voltak a Magyar Aeroklub elnöke, Széchenyi Béla gróf, Fontaine Márki francia főkonzul, a budapesti francia kolónia több tagja és több fővárosi klub küldöttsége.

Miután a vonat a pályaudvarra berobogott, a kocsiból először Bleriotné szállott ki egyszerű sötét uti ruhában. Utána Bleriot lépett ki a kocsiból barna felöltőben. A pályaudvaron jelen volt közönség, *Vive la France! Vive Bleriot!*

kiáltásokkal üdvözölte, mire Bleriot sapkáját lengetve így válaszolt:

— *Vive la Hongroise!*

Bleriotnak az Aeroklub és a Lipótvárosi kaszinó egy-egy remek csokrot küldött. Bleriotné ekkor a pályaudvaron tartózkodó gépészekhez ment és tudakozódott, hogy rendben van-e a gép. A gépészek elmondották, hogy az elvámolás lassan ment és csak félnapi késéssel lehetett kiállítani a gépet. Bleriot, aki felesége mellett állt, így szólt erre:

— No, az nem baj. Az a fő, hogy most minden rendben van.

Bleriot erre feleségével automobilon a Bristol-szállóba ment, ahol hamarosan pihenni tértek és senkit sem fogadtak.

Beszélgetés Bleriot-val.

Viola Etelka, a Pester Lloyd munkatársa Érsekújvárig elébe utazott a Bleriot-párnak. Az írónőnek sikerült bejutni Bleriot ék szakaszába, ahol hosszabb érdekes beszélgetést folytatott Bleriot-val és feleségével. Bleriot ugyan igen kimerült volt, de szívélyesen válaszolt a kérdésekre.

— Régóta foglalkozik a repülés problémájával? — kérdezte az írónő.

— Körülbelül öt évvel ezelőtt repültem először — válaszolt Bleriot.

— És mindjárt biztonságban érezte magát gépével?

Bleriot mosolyogva válaszolt:

— Nem. Egy párszor leestem és magamon tapasztaltam ki a leésés összes formáit és lehetőségeit.

— Feleségét is vitte már magával?

— Nem, sohasem.

— Miért? Talán mégse érzi magát egészen biztonságban?

— En magam igen. És talán mindenki mással is, de feleségemmel...

Itt elhallgatott Bleriot és gyöngédséggel nézett feleségére. Majd beszélni kezdett sikereiről.

— Az emberek — mondotta — gyakran bizony erőszakosak. A legnagyobb kimerültségben is jönnek hozzám tudakozódní. Folyton faggatnak, mikor azt sem tudom, hol áll a ejem. Közbeszólt itt a felesége:

— Ugy élünk, mint a vándor emberek!

Arra a kérdésre, hogy honnan jött, Bleriot ezeket mondta:

— Legutóbb Berlinben voltam. Berlin igen utálatos város. Nehéz felfogású lakosai rossz modorokkal teljességgel elviselhetetlenek. Nem kívánczom még egyszer oda. Frankfurtban és Kölnben már jobban éreztem magam. Most Párisból jövünk, ahova egy ugrással átmentem, hogy gyermekeimet, öt buta és kedves gyermekemet meglátogassam.

— A gyerekek — szólt közbe az írónő — biztosan aggódnak, hogy hova repült apjuk...

— Na, ahoz még igen buták — szólt mosolyogva Bleriot. Különbözik nekik a monoplan már olyan fogalom, mint más gyermeknek az omnibusz. Mióta a világon vannak, csak erről hallanak beszélni.

Bleriot beszélt ezután még sikereiről, az izgalmakról, melyek sikereivel jártak.

— Mikor átrepültem a La Manche-csatornát, szinte nem is voltam teljesen öntudatomnál. Azt hiszem, hogy ma még egyszer ilyen helyzetben megbolondulnék.

— Egyelőre — fejezte be a beszélgetést Bleriot — most nem gondolok semmiféle merész tette. Nem akarok magamra repülni, nem kísérletezem új dolgokkal. Már megmutattam mit tudok, most kísérletezzenek mások. Én most már félek! — tette hozzá mosolyogva.

Egy építőmester felesége a királynál.

Érdekes kihallgatás.

Távirati tudósítás.

Arad, október 15.

Bécsi táviratok hírt adtak már röviden arról az érdekes eseményről, mely tegnap délelőtt a király szobájában lefolyt. A felség külön kihallgatáson fogadta Tropsch János építőmester feleségét, aki mint serdülő leányka tanuja volt 1853-ban annak a merényletnek, amelyet Libényi szabólegény követett el a király ellen. A kis leány akkor rendőrért szaladt, amiért a királytól gyönggyel kirakott szívet kapott emlékül. A tegnapi kihallgatásról tudósítónk most a következő kedves részleteket jelenti:

Tropschné asszony 11 órára volt a királyhoz rendelve, de már jóval ez előtt a kíváncsiskodók egész tömege gyülekezett a Burg belső udvarában. A Burg-zsándárok barátságosan szétoszlásra szólították fel a tömeget, amely erre a két főkapu mellett levő járdán várta Tropschné asszonyt. Háromnegyed 11 előtt néhány perccel elegáns fogat robogott be a Burg udvarába. Tropsch János és felesége szállottak ki a kocsiból. Ami ezután történt, azt maga Tropschné így mondotta el ma a nála járt újságíróknak:

— Először egy adjutánshoz mentem, aki nagyon barátságosan üdvözölt. Mikor meglátott, azt kérdezte tőlem: „Nagyon izgatott?” „Ugyan miért?” — kérdeztem. „Látom, hogy kissé izzadt a homloka” — szólt az adjután. „Hát bizony — mondottam erre — kissé izgatott lesz az ember, ha a császárhoz megy. És nagy az öröme is, mert tizenhárom éves korom óta az volt a leghőbb vágyam, hogy egyszer a császárom elé jussak. De félni azért nem félek! Nagyon nehéz ruha van rajtam és szaladtam a lépcsőn, azért izzadok egy kicsit.”

— Ezután a kihallgatási terembe mentem — folytatta elbeszélését Tropschné. A császár a közepén állott és én mindjárt megköszöntem, hogy alkalmat adott nekem arra, hogy hosszú életkora fölött elmondhassam szerencsekívánataimat. A császár erre kezet nyújtott nekem és köszönetet mondott. Megkérdezte ezután, hogy milyen idős vagyok. Mikor megmondtam, hogy hatvankilene, megjegyezte: „Ezt alig lehet gondolni. Ön nagyon jó színben van.” Nagyon boldog voltam, hogy ekkor én is megmondhattam a felségnek, milyen friss és jó színben van.

— A császár ezután a merényletről kezdett beszélni és pontosan emlékezett, hogy én voltam az, akire Ettenreich, aki a merénylő Libényire térdelt, rákiáltott, hogy rendőrért szaladjon. Ekkor elmondtam a császárnak az egész esetet, amelynek egyes részleteire a felség nem emlékezett pontosan. „Emlékezik-e Felsőged — kérdeztem, — hogy hol állott, mikor én odaszaladtam? A városi falnál és véres kendőjét a sebére tartotta. Egy lépéssel tovább feküdt a földön a kés, melylyel Libényi Felsőgedet megszúrta...”

— „Igen — mondotta erre a császár nekem — most már emlékszem a részletekre is. Akkor nagyon fel voltam indulva és sok mindent mindjárt elfelejtettem. Most olyan öreg vagyok és mégis lassanként mindenre visszaemlékezem.”

— A császár — folytatta tovább Tropschné — nagy figyelemmel hallgatta elbeszélésemet. Mikor a vége felé azt mondottam, hogy mindez az újságokban is benne volt, a császár mosolyogva így szólt: „Igen, az újságokban min-

den benne van." Mikor Ettenreich rám kiáltott, — folytattam elbeszélésemet — hogy rendőrt szaladjak, elfutottam és az őrköt éppen kártyajáték közben találtam. Persze azonnal felugrottak, mikor meghallották, mi történt a császárral. Én velük szaladtam és láttam, amint Libényit elfogták. E pillanattól kezdve leghőbb vágyam volt, hogy a felséget láthassam. Hogy milyen kedves és szives volt, azt nem is mondhatom. *Mintha nem is császár volna, olyan egyszerűen beszélt velem!* Tudakozódott viszonyaim után, kérdezte, hogy hány gyermekem van. Megmutattam a császárnak az akkor kapott gyöngyös szívet is, meg az akkori iskolai bizonyítványomat... Azután újból megköszöntem az audienciát és a felség szívélyesen elbucszott tőlem.

— Ki sem mondhatom — végezte elbeszélését az asszony — milyen boldog vagyok, hogy a császárnál voltam!

HIREK.

Tisza István a katolikus klérusról.

Tiltakozás a püspöki körlevelek ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, október 15.

Tudvalévő, hogy a *Ne temere* című pápai rendelet ellen, amely a protestáns lelkészek előtt kötött házasságokat a katolikus egyházban érvénytelennek mondja, nagy harcot indítottak a magyarországi protestáns egyházak. A pápa az általános ellenhangulatra felfüggesztette a *Ne temere* érvényét. Ennek dacára a katolikus püspökök olyan körleveleket bocsátottak ki, amelyek tartalma azonos a *Ne temere* tendenciájával.

A magyarországi két evangélikus egyház közös érdekei, ügyei tárgyalására kiküldött bizottság ma ez ügyben Bánffy Dezső báró elnöklete alatt Budapesten ülést tartott, amelyen újból állást foglaltak a *Ne temere* ügyében.

Tisza István gróf hosszabb beszédében a leghevesebben és a legnagyobb felháborodással tiltakozik a legutóbbi püspöki körlevelek ellen, a mely körlevelek irányzata teljesen azonos a *Ne temere* irányzatával.

— Az ellen — mondotta — védekezni kell. A katolikus klérus ezen akcióját a protestáns lelkészek nem nézhetik tétlenül, a jogos önvédelem terére kell lépniök egyházunk érdekei és lelki nyugalmuk megvédése érdekében nem lelkiismeretlenséggel, törvénykiátszásra kioktatott furtanggal, hanem a lelkiismereti szabadság és a jogegyenlőség fegyverével.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 16-án az időjárás: enyhe, nyugaton elvélve csapadék.

— Változások a csanádi klérusban. A megyei püspök Pálffy Sándor ujaradi és Euseb János nagyszentpéteri, továbbá Leimeter József gattajai és Bozóky Mihály pankotai segédlelkészeket kölcsönösen áthelyezte.

— Leleplezésük Cookról. Newyorkból ezt a feltűnő hírt hozza a táviró: Baille vezető, aki Cook-ot az alaskai Mount Mac-Kinley megmászásánál az 1906. évben kísérte, írásban kijelentette és esküvel megerősítette, hogy a Cook által akkoriban elért legmagasabb pont még legalább 14 mérföldnyire volt a csucstól. Cook általában csak 10.000 láb-

nyi magasságig jutott el. Baille azt állítja továbbá, Cook rávette őt, hogy az expedícióról szóló napló egy részletét átalakítsa oly módon, hogy ez össze legyen egyeztethető Cook azon állításával, amely szerint a hegy ormát sikerült elérnie. A fényképfelvételek, amelyek Cook „A Mount Mac Kinley hegycsúcs” című könyvében közölve vannak, 7000 láb magasságban vették fel. Egyéb illusztrációk és események, melyekről Cook szól, szintén nem felelnek meg a tényeknek. Miller, Cook fényképésze, szintén eskü alatt igazolta ezeket a kijelentéseket. Cook Baille vallomásairól igen meglepve nyilatkozott, kijelentvén, hogy csak akkor foglaltat azzal szemben állást, ha meg tudja, hogy mily körülmények között történt ez a vallomás. Egyébként, ha expedíciót küldenek a Mac-Kinley hegyre, annak a csúcán meg fogják találni az ő feljegyzéseit, amelyeket ott hátrahagyott.

— A herceg Ypsilanti-féle birtokok parcellázása. A herceg Ypsilanti-féle simongáti óriási birtokot Radvánszky Géza báró és Mándy Samu földbirtokosok parcellázási célokból megvásárolták. A hatalmas üzlet pénzügyi részének lebonyolítását a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület vállalta magára, mely a több millió koronás kölcsönüzletre vonatkozólag már meg is egyezett az érdekeltekkel.

— A mácsai áll. elemi iskola növendékei Aradon. A mácsai áll. elemi iskola IV., V. és VI. osztályos növendékei Jakob Gizella tanítónő, Fackelmann Ádám és Vidor József osztálytanítók vezetése alatt folyó hó 14 én tanulmányi kirándulást rendeztek Aradra. A kora reggeli vonattal érkeztek meg, és menet megtekintették a kiváló alkotású Kossuth-szobrot, melyet a vezetők egyike ismertetett a gyermekekkel. Majd a minoriták templomát nézték meg. A Weitzer János-utcai elemi iskolában tartott pihenő és reggelizés után, az áll. tanítóképzőben felkeresték a magyar nevelésügyi nagynevelő apostolát, Láng Mihályt, ki a lelkükben mély nyomokat hagyó beszélgetést folytatott a gyermekekkel. Ugyanitt még Juhász Ferenc gyak. iskolai tanítótól két tanítást hallgattak meg nagy figyelemmel. Ezután a Szabadság-szoborhoz vonultak, ahol Vidor József tanító lelkes ismertető beszéde után megkoszorúzták a szobrot. Majd a vesztőhelyre zárandokoltak, hogy felujítsák lelkükben e gyászos emlékü helyről tanultakat. A vár megtekintése után az „Ereklje Múzeum”-ba mentek, hol meghatóttan szemlélték a 13 vértanu és a nagyidőkre emlékeztető tárgyakat. Értékes ismeretekkel tértek haza az esti vonattal.

— Makó a házikézelés ellen. Makó város, a mint egy szaklap írja, villamos központi telepet nem váltja meg. A kirendelt bizottság azt a véleményt adta, hogy a megváltás időszerűtlen, a házi kezelés rengeteg költség és fáradtságba kerül, a befektetendő tőke pedig nem hozná meg még a kamatokat sem. A bizottság viszont megállapította, hogy a világítás nem megfelelő, mivel a szerződés szerint a városnak csak évi háromezer óra égéshez van joga, a lámpák száma kevés és azoknak az elhelyezése is rossz. Az állandó választmány javaslata az, hogy a város a telepet nem ohajtja megváltani és felhatalmazza a polgármestert, hogy lépjen érintkezésbe a villamostelep igazgatóságával az óraszámoknak 4 ezerre leendő kibővítése, száz új lámpa felállítása és a többi hiányok megszüntetése céljából. A közgyűlés az állandó választmány javaslatához hozzájárult.

— Egy aradi kereskedő szerencsétlensége. Temesvárról jelentik: A Merczy-utcaiban tegnap este egy fekete rattlerkutya több embert megmárt. A közönség üldözőbe vette az ebet, de nem tudta ártalmatlanná tenni. A megmárt emberek közül kettő: egy aradi és egy budapesti kereskedő még az est folyamán felutastak a fővárosba, a Pasteur intézetbe.

— A difteritisz-járvány oka. Kaptuk a következő figyelemre méltó sorokat: Tisztelt Szerkesztő ur! Az Aradon fellépett difteritisz-járvány alkalmából bátor vagyok a mérvadó tényezők figyelmét arra a pozitív megállapított tényre felhívni, hogy Németországban több difteritisz-járvány alkalmából az egészségügyi hatóságok teljes bizonyossággal konstataáltak, hogy a járványok oka a vidékről a városba hordott tejben keresendő. Tudvalevő, hogy a tej a legjobb tenyésztelése a bacillusoknak és emlékeztet még az is, hogy a hat év előtti aradi nagy tifuszjárvány okát szintén a tejben fedezték fel. Az 1907. tavaszán dühöngött járvány alkalmával a legfiatalabb fiam és cselédem egyszerre megbetegedett. Sarlach és difteria kinezta őket és én akkor teljes bizonyossággal megállapítottam, hogy mindketten a megbetegedés előtt néhány nappal tilalom dacára nyers, forralatlan tejet ittak. Mind e tények felforratása után nagy valószínűséggel állítható, hogy a mostani járvány oka a környékről Aradra hozott tejben, valamint az abból készült termékekben (tejszín, jegeskávé, fagyalt, vaj, habos sütemények, tészták stb.) keresendő. Így tehát közérdekű követelmény, hogy a gyermekeket sürgősen tanítsák ki az iskolákban, a nagyközönséget pedig hivatalos hirdeteményekben arra, hogy forralatlan tejet vagy abból készült vaját, tejszín, süteményeket stb. ne fogyasszanak. Visszaemlékezve azokra a súlyos órákra, melyeket gyermekem betegágyánál töltöttem, arra törekszem, hogy amennyire lehet, más családokat megóvjak a sors ilyen csapásaitól. Tisztelettel Némethy Emil, az aradi szalmapapirgyár igazgatója.

— Lezuhant magyar aviatikus. A Nap ma táviratot kapott Kutassy Árpádnak, a magyar aviatikusnak egyik barátjától, melyben ezekről értesíti a lapot: „Kutassy biplánja a langschampi turf-téren lezuhant és Kutassy megsérült. Sérülése nem súlyos, csak karcolásokat szenvedett és így huszonnégy órai késéssel érkezik haza, de okvetlenül fel fog szállni. Ulavin.

Ulavin szintén aviatikus és annak idején részt vett Latham gépének szerelésében. Néhány hónap óta Kutassyval együtt dolgozik. Ha Kutassy idejekorán nem érkezik haza, úgy Blieriot után fog felszállni. Segítségére van törekvésében a József főherceg szanatórium egyesület vezetősége is. Kutassy felesége férje balesetéről még nem kapott értesítést.

— Nem hiszem — mondotta egy újságíró előtt, — hogy súlyosabb baleset érte volna. Ez esetben értesítést kaptam volna. Életét folyton a kísérletezésekkel kockáztatja. Ezért nem maradt meg a belügyminiszteriumban, ezért hagyta ott a külügyminiszteriumot és jogi pályáját is. Nehezen várom, hogy haza érkezék.

— Elfogott cigánykaraván. Nyiregyházáról jelentik: Izgalmas kalandja volt tegnap három hadházi vásáros kereskedőnek, kik a nyiregyházai vásárról igyekeztek hazafelé. A három kereskedőt éjfél tájban a városon kívül egy cigánykaraván megtámadta és ki akarta rabolni. A legváltóságosabb helyzetben voltak, midőn két cirkáló osendőr érkezett oda, akiket a cigányok, midőn látták, hogy csak ketten vannak, szintén megtámadtak. A koromsötétségben a osendőrök hirtelen a földre vetették magukat és vaktába a cigányok közé lőttek. Keserves jajgatás hangzott fel a lövésekre, mire a cigányok szétfutottak. A osendőrök két férfit sebesítettek meg. Az egyik könnyen megsebesült cigányt megvasalák, de míg a osendőrök 17 asszonyt és ugyanannyi gyereket letartóztattak, a megvasalt cigány elmenekült. A másik sebesült, Lakatos Péter 17 éves, kit a osendőrök golyója halálosan talált. A letartóztatott asszonynevet és a sebesültet 4 kocsival szállították Nyiregyházára. A osendőrség e tömeges letartóztatással jó fogást csinált, mert a loveszedel-

mesebb betörőbanda egyik részét sikerült elfogni, mely már régóta garázdálkodik a vidéken.

— A rendőrfogalmazói állás. A törvényhatósági bizottság Török Lajos lemondásával megüresedő rendőrfogalmazói állásra pályázatot hirdetett. A ma délután öt órakor lejárt határidőig egy pályázat érkezett be a polgármesteri hivatalba. Mikes Gábor dr. rendőrsízt reflektál az állásra, akit a közgyűlés bizonyára megválaszt az állásra azért is, mert eddig is szorgalmas, ambiciózus és kötelességét nagy tudással végző tisztviselőnek bizonyult.

— Váltóhamisító adótisztviselő. A temesvári lapokban néhány nap előtt megjelent egy érdekes tartalmu hirdetés. A hirdetésben Temesvár város polgármesteri hivatala felszólította Lazarits Jenő adóhivatali gyakornokot, hogy jelentkezék. Lazarits Jenő e len feyvelmi eljárást is indított, mert egy napon elmaradt a hivatalból és többé ott nem is jelentkezett. A rejtélyes eltűnés egy ideig foglalkoztatta Lazarits hivatali előjárót, de lassankint kezdtek napirendre térni a dolog felett, míg ma aztán kiderült, hogy mi volt a hirtelen eltávozás oka. A Temesvár-belvárosi Takarékpénztár ugyanis feljelentést tett a rendőrségnél Lazarits ellen váltóhamisítás miatt. Lazarits egy 350 koronás, hamis aláírásokkal felszerelt váltót számítottatott le az intézetnél és állítólag másutt is elhelyezett ilyen hamis váltókat. Ugy látszik, hogy már nem tudta rendezni a lejáró váltókat és ezért megszökött. Lazarits felesége — mint hírlik — Pöstyénben volt a nyáron és Budapesten hallotta meg a dolgot, ahol kétségbeesésében öngyilkossági kísérletet követett el. Lazarits ellen valószínűleg körözőlevelet fognak kibocsájtani.

— Bleriot a kaláberben. Budapestről írják: Tegnap az O. és Hajós-utcák sarkán levő kávéházban egy kártyázó társaság között nagy elkésérodést okozott Bleriot. Kabos Samu cigarettahüvely-gyáros, Rosenzweig Jenő festékügynök és Balla Izidor magánhivatalnok hármában alsóztak. Mint az Budapesten szokás, kaláber közben megbeszéltek a napi eseményeket.

— Egy szelid vannakom van négy királylyal, — mondta Rosenzweig Jenő egy győztes hadvezér önelégültségével.

— Ezt én megkontrázom, — jelentette Izidor — mert én egy kvintet mondok be alsóigtökben.

Már magában ez a kudarc felbőszítette a hüvelygyárost, aki azonban tudta, hogy nem gavallér dolog személyes izü lármát csapni egy olyan tisztára akadémiai jelentőségű dolog miatt, mint amilyen egy kvint és egy vannak. Kiját-szotta a kártyáját és hallgatott egy darabig. De a csapást nem hagyhatta annyiban. Tudta, hogy Rosenzweignak a Bleriot fölszállása körül valamelyes érdemei lesznek, amennyiben vállalta vasárnapra a jegyek ellenőrzését kint a kispesti gyakorlóterén.

— Piroz hetes! Azok a tribünök odakint azt hiszem, nagyon silányan vannak megcsinálva. Egynéhány vastampó összetart egy csomó gyöngö deszkaszálat és ez ropogni fog vasárnap délután. Azt mondják, ez lesz a tén-zenéje a Bleriot fölszállásának. Azt is mondják, hogy az áldott asszonyok a nagy tolongásban apró sárkányokat szülnék a fölszállás színhelyén. Kár, hogy az ultimót nem mondtam be.

— Hiába is mondta volna be. Megpukkadhat, de a pártit én nyerem meg.

Kabos Samu még mindig nem vesztette el azt az objektivitást, amit a jóízű embernek egy akadémiai vita során megőriznie kell. A legnagyobb nyugalommal vágta vissza:

— Azt mondják, Bleriot is azért repül föl a levegőbe, mert nem akar a tribünre ülni.

Erre már kitört a vihar. A kártyát az asztalra tette a festékügynök és vészesen nézett az ellenfele szemé közé.

— Maga niemand, tudja meg, hogy soha olyan biztosan nem ült még a gyűjtőházban és Vácott, mint amilyen biztosan ülnek a vendégek azokon a tribünökön.

Erre természetesen egy pofon csattant el, amely azonnal megkontrázta. A kávéházi személyzet intézkedésére a társaságot nyomban az utcára helyezték, ahol a verekedés folytatódott. Csak rendőri beavatkozásra ment az egyik fél balra, a másik jobbra.

— Egy bankigazgató letartóztatása. Déváról telegrafálják: A Petrozsényi Hitelbank részvt. a tavasszal csődbe került s a csődeljárás során kitűnt, hogy a közel két millió korona passzívával szemben alig harminc-negyven korona aktívája van a banknak. Gerbert Béla igazgató ellen csalás és okirathamisítás miatt vizsgálatot indítottak, mely sok terhelő bizonyítékot szolgáltatott a bűnös gazdálkodására. A vizsgálóbíró ennek következtében az igazgatót ma letartóztatta. Védője a vádtanácshoz felebbezett, ez azonban a letartóztatást jóváhagyta.

— Megadóztatott alispáni ebéd. A kuruc Somogyban nem mindennapi vidám eset történt. Darány község kemény bírása kérlelhetetlen szigorúsággal megadóztatta ott még az alispán ebédjét is, mert törvény a törvény. A kedves, kacagtató história zamatját az adja meg, hogy Somogy vármegye első tisztviselője, Kacske-vics Lajos, az alispán, kénytelen volt meghajolni a bíró erényével szemben, mert a szigorú férfit semmiféle protekcióról tudni nem akart. Vasutépítés ügyében járt az alispán egy bizottság elén Darány környékén s a darányi vendéglőben másnapra való ételmezt szerzett be a bizottságban levő urak számára. Többek között 10 üveg rizlinget is felpakoltatott. Másnap azonban ebéd előtt megjelent a darányi bíró és fogyasztási adó címén kirótt 1 korona 34 fillért, amit az alispáni ebéd részesei nyomban ki is fizettek.

— Születések, halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban október 15-én a következő születéseket, halálozásokat jelentették be: Született: Duvai Géza asztalosnak Béla nevű fia, Kovács János fűtőnek András nevű fia, Erdélyi Gyula máv. tisztviselőnek Mária nevű leánya, Krizsán János csizmadiának Oktávián nevű fia. Meghalt: Geck Erzsébet leánya, Somogyi Mariska leánya, Csuklicsa Koszta napszámos, Lukucza Mózes fiu, Magyar István fiu.

— Perzsa szönyegraktáramat a Neuman-palotában Széchenyi-utcai oldalon megnyitottam. Szives pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 8811

— Fe hivjuk az uri hölgyközönség szives figyelmét Guttman Izidor, Szabadság-tér 15. szám alatt levő divatüzletére, hol nagy raktárt talál vászon, szövet, mosóárúk, blouzek és aljakban bámulatos olcsó árak mellett. 8641

— A nagyközönség szives figyelmébe ajánljuk Nádler Lajos Andrassy-tér 20. szám alatt levő uri és női divatruházat, hol teljesen friss árúk közismert olcsó árakban kaphatók. 8706

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Kury Klára merénylője. A budapesti büntető járásbírósa néhány hónappal ezelőtt 5 napi fogházbüntetésre ítélte Tóth Péter volt villamos vasuti alkalmazottat, aki tudvalevőleg a tavasszal elrabolta Kury Klárától az erdőben a ridiküljét. A budapesti büntetőtörvény-szék, — mint budapesti tudósítónk jelenti — az ítéletet ma helybenhagyta.

§ Letartóztatás sajtóvétség miatt. Budapesti tudósítónk jelenti: A Népszavában néhány nappal ezelőtt egy cikk jelent meg, amely erős támadást intézett Boda Dezső ellen. Az ügyés-ség megindította a cikk miatt az eljárást. A nyomozás során Pór Sándor munkás jelentkezett a cikk szerzőjeként. Szlavek vizsgálóbíró azzal az indokolással, hogy Pórnak foglalkozása nincsen és így szökésről lehet tartani. Pórt ma előzetes letartóztatásba helyezte.

§ Ügyvédek pöre. Wolf Mihály dr. aradi ügyvéd pórt indított az aradi törvényszék előtt Suciu János dr. ügyvéd ellen ingatlan vételére vonatkozó szerződés érvénytelenítésé iránt. Azt állította keresetében, hogy Suciu János 1897-ben Steusz Ferencről fiktív szerződéssel egy ingatlant vásárolt. A szerződés azt célozta,

hogy tőle — Wolf dról — a Steusz Ferenc elleni végrehajtási ügyében, elvonja a kielégítési alapot. Kérte ez okból a szerződés érvényteleníteni. A bíróság ma azzal az indokolással, hogy Wolf dr. harmadik személy, akinek keresetjogi jogalapja nincsen — Horváth János bíró referálása alapján — elutasította a keresetet.

TARKASÁGOK.

(Az apa vallása.) Mult télen a battonyai dohánybevéltő hivatalhoz kíségetőül egy Cz. nevű szivargyári tiszt érkezett, aki hivatalos teendői elvégzése után sűrűn bejárt a kaszinóba; itt hamarosan igen rokonszenves vendégnek bizonyult.

A törzsasztal egyik fiatal tagja egy alkalommal azzal a kérdéssel fordul Cz.-hez, hogy vajon nem gömöri származású-e, mert ő ilyen nevet abban a vármegyében elég sűrűn hallott emlegetni.

Cz. azt mondja, hogy az ősei csakugyan Gömörből származtak, de ő már Szabolcsban született.

— Akkor ön valószínűleg lutheránus vallású is? — mondja a kérdezősködő.

— Tényleg — feleli ez — az apám még lutheránus volt, hanem engem már reformátusnak kereszteltek.

Ezt a párbeszédet végig hallgatja egy harmadik kaszinói tag, aki a legismertebb urak közé tartozik, vallásfelekezete pedig olyan, mely után tapintatos ember nem szokott kérdezősködni — s ezt mondja:

— Látják kérem, ez az én családomban éppen megfordítva van: nekem apám is zaidó volt s én is az vagyok.

(A val-vel.) A kaszinó törzskártyásai tarokkozni tanították az egyik román tanítót.

A mesterek közül az egyik nevezetes volt arról, hogy soha semmiféle bemonást nem hagyott megjegyzés nélkül. Így pl., ha a játékos azt mondja: „Segit a huszas tout les trois-val, a bőbeszédű partner feltétlenül utána mondta: „Val-vel.“

A kezdő tarokkista ez alatt csak halad a tudományban, ha lassan is, de napról-napra, míg azután vagy két esztendői praktizálás után egy alkalommal önelégülten megnyilatkozik:

— Nohát én már csakugyan minden huncutságot tudok a tarokkban, még csak azt az egyet mondjátok meg, hogy mit jelent az a „val-vel.“

(Bleriot a kártyában.) Az egész világon a repülés érdeklő leginkább a nagyközönséget. Természetes, hogy Arad lakossága, amely mindig a divat után indul, akár kalapról, akár Bleriotról van szó, szinte nyeli a repülésről szóló híreket. Erről beszélnek a kávéházban osztás közben s az alsóst ma már nemcsak gromobojjal és Fedák Sárival, hanem Bleriot-al is játszák.

— Bemondom a tuletroát és a Bleriot-ot — mondta a minap éjszaka egy kiváló kártyás.

— Mi az a Bleriot? — kérdi a kibic.

— Az, hogy ha elvesztem ezt a pártit, maga repülni fog.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi kereskedelmi szaktanfolyam megnyitása. Az Aradi Kereskedők Köre f. hó 16-án, szombat este 9 órakor, a kör helyiségében (Szabadság-tér 7. sz. I. em.) nyitja meg kereskedelmi szaktanfolyamát, amely alkalommal a tanfolyam egyik előadója, Kepes Armin felsőkereskedelmi iskolai tanár tartja első előadását. A megnyitásra a tanfolyam iránt érdeklődő tagokat ez uton is meghívjuk. Meer Armin, az Aradi Kereskedők Köre közművelődési osztályának igazgatója.

Férfi öltöny szövetek

Double felöltőkre, Téli kabátokra, Mikádóra szövetek.
Tessék érdeklődni a kizárólagos posztógyári
raktárban.

2891

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 15.

A nyár közepén sem volt melegebb időjárás, mint amilyen most van és amely egyben a mezőgazdasági állapotra kedvező.

A gabonaüzlet irányzata tartott.

A mai piacon eladásra került:

800 mm. buza (uj)	14:10—14:30
100 mm. árpa (uj)	6:70—6:80
100 mm. rozs (uj)	9:10—9:20
100 mm. zab (uj)	7:10—7:20

600 mm. morzsolt uj tengeri 5:10—5:30

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 15.

Amerika 1½-el magasabb. Kínálat, vételkészség korlátozott. Elkölt 15 ezer mm tartott árákon.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Tengeri 1910. májusra	6.91—6.95	6.98—7.04
Buza 1909. októberre	14.58—14.59	14.50—14.51
Buza 1910. áprilisra	14.40—14.41	14.34—14.35
Ros 1909. októberre	9.90—9.91	9.83—9.84
Zab 1909. októberre	7.64—7.65	7.64—7.65
Zab 1910. áprilisra	7.72—7.73	7.71—7.72
Ros 1910. áprilisra	10.29—10.30	10.24—10.25

Zárul 5 órakor.

Utótőzsde fizetetlen.

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménysarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. október 15.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13:20—13:35
76 " " " " " " " " " "	13:40—13:45
77 " " " " " " " " " "	13:50—13:60
78 " " " " " " " " " "	13:70—13:80

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj... ..	13:25—13:30
Ros uj... ..	9:00—9:10
Árpa uj... ..	6:40—6:50
Zab uj... ..	6:80—6:90
Tengeri régi... ..	7:25—7:30

IDEGENEK ARADON.

— Október 15. —

Fehér Kereszt szálloda. Párkány Sándor utazó Budapest. — Blán Mór utazó Budapest. — Rosner Odón utazó Kiskunfélegyháza. — Poplet-sán János utazó Nagyszében. — Deutch Ignác utazó Budapest. — Szabó Károly utazó Budapest. — Major Gusztáv jegyző Körösbánya. —

Molnár Manó utazó Budapest. — Herke Ferenc urad. intéző Abaujszemere. — Veisz Jenő utazó Budapest. — Mendervicz Dezső utazó Budapest. — Selmbert Nándor utazó Budapest. — Fröhlich Hugó utazó Budapest. — Andor János gazdasz Nagytantos. — Nagy István építész Halas. — Lőrincz Adolf utazó Budapest. — Sobotka Rihárd állatorvos Czegléd. — Fithler József utazó Budapest. — Krist Ágoston alezredes Cegléd.

Központi szálloda. Rémer Sándor utazó Budapest. — Lebovits Sándor utazó Budapest. — Lonovits Gyula birtokos Budapest. — Horváth Dezső utazó Selmezbánya. — Posa Nándor mérnök Budapest. — Ozv. Balázné ker. utazó Budapest. — Klug Gyula utazó Budapest. — König Izidor utazó Budapest. — Blum Dezső utazó Budapest. — Deutsch Lipót gyári képviselő Budapest. — Rónai Ignác utazó Zombor. — Rónai Samu utazó Debrecen. — Bányász Henrik utazó Budapest. — Hubert Égon utazó és neje Petrozsény. — Glück Bertalan utazó Budapest. — Feingold Miksa utazó Budapest. — Horváth Jenő utazó Budapest. — Lenkey Vince kárbecslő Budapest. — Klein Ferenc kereskedő Csanádapáca. — Kálmán József állatorvos és neje Csene. — Urbán Alajos mérnök Budapest.

Pannonia szálloda. Kozma György jvgh. Kisjenő. — Erberschütz Mór segédjegyző Szabadhely. — Kolbay Mihály aljegyző Almás. — Denczy István kereskedő Budapest. — Brukó Gyula építész Budapest. — Hunyadi Andrásné kereskedő neje Szapáryliget. — Todorán György kereskedő Körösbánya. — Tury Gyula magánzó Budapest. — Rottman Herman utazó Marosvásárhely. — Grojmann Géza mérnök Makó.

Vass szálloda. Szabó István forgalmi gyakor-nok Jászberény. — Róth Samu kereskedő Bród. — Dávidovics Jenő utazó Budapest. — Szőnyi Ágnes pénztárosnő Szeged. — Benedek Árpád Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi október hó 16-án:

C) bérlet.

C) bérlet.

Rigoletto.

Opera 4 felvonásban. Szövegét írta: Piave F. M. Olaszból fordította: Nádaskay Lajos. Z. néjét szerző: Verdi József.

S Z E M É L Y E K:

A herceg	Ferrari A.	Magdalena	Zalay Margit.
Rigoletto	E. Ercolani	Marullo lovag	G-ró I.
Gilda, leánya	L. Ferranti	Borsa Matteo	Nagyiván I.
Sparafucio	Polgár S.	Ceprano gróf	Belinszky.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simenyi-utos 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. október 16-án, szombat

I. Csodaszőnyeg. Kacagató. — 2. Kis virágáros leány. Dráma. — 3. Portás egy napra. Humoros. — 4. Szerbia és Bo-zoia. Lát-ányos. — 5. A spahi menyasszonya. Dráma. — 6. Női kalapdívatok. Szines. — 7. Pali polozkodik. Kacagató. — 8. Reimsi repülőgépverseney. Sportkép.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

As előadások alatt a ca. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrázsda.

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17. és Pécs.

Honi és angol gyártmányok.

Nagy megtakarítás.

NYILTTÉR.

Szénüzletünket jelentékenyen megnagyobbítva

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából

Boros Béni-tér 2. szám

áthelyeztük.

A közeledő fűtési időre bármily mennyiséget akár azonnali szállításra, akár előjeg-zésre a fűtési időny tartamára e hó folyamán

kedvezményes árákon

eszközünk s igen ajánljuk ezen önként nyujtott elő-ty igénybe venni.

Becses rendelmenyelt uj írodánkban ugy mint eddig személyesen, levelező-lapon vagy

Telefon szám 139

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgálataunkról biztosítva, kitűnő tisztelettel

Kneffel Károly és fia

szénnagykereskedése

Boros Béni-tér 2.

Kneffel-ház.

1451

Gyakornokot

vagy fiatal hivatalnokot

8939

keresek.

német nyelv tudása szükséges.

Vas és Társa,

Ujarad.

Mielőtt kályhát vásárolna, tekintse meg

SZILÁGYI ÉS TÁRSA,

ARAD, Boros Beni-tér 15. szám alatt létező, remekül felszerelt kályhagyári raktárát.

Ne vásároljon! addig **KALAPOT** míg még nem tekint **MÜNZ J.** cég modern kirakatait.

Csak akkor valódi, ha a három-zögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással) van ellátva.

Mindeddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor. fehér 3 kor.

Maager Vilmostól Bécs. 3 99

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriarban

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN, III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldözöttek. Aradon kapható Gutori Földes Kelemennél

348 és 361—1909. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott ki-üldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a pécskai kir. járásbíróságnak 1909. évi V. 154/7. és 204/4. sz. végzése folytán Dr. Preszler Jenő és Dr. Körmendy Gyula ügyvéd által képviselt Kelemen D. és társa és Kosmos Irodalmi intézet felleperesek részére alperes ellen 71 k. 82 fill. és 125 kor. 60 fill. tőketövelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 630 koronára becsült ingóságokra a pécskai kir. járásbíróság 1909. V. 154/7. és 204/4. számú végzésével az árverés elrendeltetvén. annak a korábbi vagy felülfoglaltatott követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, M.-Pécskán az 1140. sz. háznál leendő megtartására határidőül 1909. évi október hó 22-ik napjának délelőtt 9 órája kitűzetik, amikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron aul is el fogják adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételára-

ból a végrehajtató követelését megelőző kielégítettséghez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnél írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt Pécskán, 1909. évi október hó 17. napján.

3940 Tichy Árpád, kir. bír. végrehajtó.

Tanuló felvétetik.

14 éves fiu, ki legalább 2 közép iskolát végzett,

nyomdánkban felvétetik.

5500 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy a

Kaiser-féle Mell karamella

(a három fenyővel)

köhögés

rekedség, katarus, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögést megszünteti.

Csomagja: 20 és 40 fillér, doboza 60 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen, Hajós Árpád, és Rozsnyay Mátyás gyógyszerárban Arad. Zombory János gyógyszerár a Szentháromságos Új-Szt. Anna, Székely Sándor Irlis gyógyszerár Lippa, Teffert Károly gyógyszerár Elek, Krausz Elemér gyógyszerár Glogovác, Vejték és Welsz drogeriája Arad, Adler gyógytárban, M.-Pécskán. 3902

Fiatal

jó modoru leányt keresek 2 kisebb gyermekhez, a ki a házi teendőiben segít.

Ajánlatokat kérek

Kovács Lajosné

Déva, Petőfi-u. 4

31541—1909. sz.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségének 1910. évre összeállított költségelirányzatát, nemkülönbön a tisztí nyugdíjalap 1910. évi költségelirányzatát a tanács és hármas bizottságnak üléséről felvett jegyzőkönyveket, valamint az előirányzott bevétel és kiadás tételeit felvilágosító mellékleteket f. évi október hó 9-től számított 15 napra a főszámvevő hivatalos helyiségében közszemlére kitesszük.

89—1909. kjsz.

Árverési hirdetmény.

Néhai Spitzer Ignác, volt aradi lakos hagyatékához tartozó 6 darab Aradi első takarékpénztári részvény 4 1/2 drb. Aradmegyei takarékpénztári részvény 26 drb. Aradi ipar- és népbank részvény 100 drb. Aradi és csanádi egyesült vasúti törzsrészvény 1 drb. Aradi Széchenyi gőzmalom részvény 2 drb. Aradi kereskedelmi testületi kötvény 50 k. becsértékű ezüst és nickel idegen pénz 1909. évi október hó 18. napjának d. e. 10 órakor Aradon, Andrassy tér 24—25 sz. alatti hivatalos helyiségben közbenjöttöm mellett megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog. Arad, 1909. október 15-én.

3951

Beles János, kir. közjegyző.

lyiségében közszemlére kitesszük. Erről Arad szab. kir. város közönségét azzal értesítjük, hogy azok szabadon megtekinthetők és az az ellen irányuló netaláni észrevételek a közhírré kitétel ideje alatt a városi tanácshoz címezve írásban benyújthatók.

Arad, 1909. évi október hó 9.

A városi tanács.

31118—1909. szám.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város 1908. évi zárszámadását, a részletes kimutatásokat, a vagyon leltárt, a város cselekvő és szenvedő vagyoni állására vonatkozó mérleget, az anyagszámadási kivonatot, a kövezet alap számadását, ugy a tanácsnak jelentését f. év és hó 9 től számított 15 napi közszemlére a számvevőség hivatalos helyiségében kitesszük.

Erről Arad város közönségét azzal értesítjük, hogy jogában áll azok ellen esetleges észrevételeit az 1886. évi 21. t.-c. 17. § a értelmében a f. év október havi közgyűlést megelőzőleg legalább 3 nappal a tanácshoz beterjeszteni.

Arad, 1909. október 9-én.

A városi tanács.

Burza és Permozer

uj mérlegkészítők és javítási műhely

Arad, Radnai-ut 23.

Telefon 604.

Ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe ujonnan hitelesített tizedes mérlegeinket vas és rézsúlyokat. 3949

Elfogadunk minden e szakmába vágó mérlegeknek és súlyoknak javítását és hitelesítését.

N. é. közönség szives pártfogását kerve

kiváló teljes tisztelettel

Burza és Permozer

Telefon 162. sz.

Ajánlunk első minőségű:
Porosz szalon fűtőszénét,
Porosz légszesz pirszenét,
 Kétszer mosott **ostrai kovácskőszénét,**
Rostált darabos bükkfaszenét.
 Jutányos árban, házhoz szállítva.

3263

Telefon 162. sz.

Előjegyzéseket téli szállításra már most elfogadunk.
Reusz Mór és Fia
 porosz kőszén, koksz és faszén telepe
Arad, Boros Béni-tér 12. sz.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretségi híján

háztartásra,
 nevelőre,
 üzletvezetőre,
 könyvelőre,
 segédre,
 lapánra,
 gazdatisztára,
 kulcsárra,
 vinczellőre,
 kertészre,

kulcsárra,
 gazdasszonyra,
 szakácsnőre,
 szobaleányra,
 házi- vagy
 irodaszolgárra,
 pénzeszedőre,
 házmesterre,
 stb.-re
 van szüksége,

Aki

bérbeadni kíván

birokkot,
 házat,
 vadászterületet,

kocsit,
 lovat,
 halászatot,
 telket,

Aki

eladni kíván

butort,
 zongorát,
 bort,
 gyümölcsöt,
 gabonát,

üzletet,
 műhelyt,
 lakást, stb.
 vagy

Aki

mindeneket vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban érte, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
 kis hirdetési
 rovatát használja.

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függiegyek jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 808. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltnék.
 2922

Teljesen új harisnyakötő-gép

jutányosan eladó Kiskarika-utca 9. szám alatt.

Finom, kevéssé viselt

női téli kabát és egyéb női ruhák eladók. Teleky-utca 10., emelet.

Női-ruha szabászné,

ki a varrógépek kezeléséhez is ért, azonnal fizetéssel felvétetik Stern Adolf varrógép gyári raktára Arad, Boros Béni-tér 8. 3942

2 külön bejárattal

butorozott emeleti szoba kiadó Fábian-utca 9. Bővebbet ifj. Kopetkó Károly divatárú üzletében Weitzer J.-u. 3937

Vidéken

egy jóforgalmu üzlet italméressel, dohányengedéllyel, kert és több mellékhelyiségekkel kiadó, esetleg eladó. Cim a kiadóban. 3910

Joinal világlapja

a legelterjedtebb magyar folyóirat, összes kedvezményekkel, bérletben vagy számonként eredeti árban házhoz szállítva megrendelhető: Krausz Paulin könyv- és papirkereskedésében, színház-épület. Ugyan itt az összes bel- és külföldi divatlapok és folyóiratok kaphatók. 100000 kötetes kölcsönkönyvtár. Városi és megyei telefon 511. sz. 3241

Kényelmesen butorozott szobát

keresek. Ajánlatokat „Kényelmes szoba” címre kérek a kiadóhivatalba.

Fráter Lóránd

legújabb nótáskönyve 32 oldal terjedelem. Fráter saját szerzeménye országszerte ismert dala „Tele van a város akáca virággal” két koronáért ismét kapható Ingusz I és fia könyvkereskedésében. Fő-üzlet Andrassy-tér 16. Fiókiüzlet Weitzer J-utca. 178

Eladó házak

Angyal-utca 13. és 27. sz jól jövedelmező házak eladók. 3814

Egy jó forgalmu,

40 éve fennálló fűszerüzlet italmérés és dohány engedéllyel más vállalat miatt azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3684

Cserépkályha

teljesen ép, eladó Ferenc-tér 1/a. szám alatt. 3929

Libamáját

veszek a legmagasabb árban. Minden percben. Schwartz Gábor Szt-Pál-utca 13. Vadász kávéház. 3905

Szenzációs zeneüjdonosság!

Megjelent Fráter Lóránd nótáskönyve, mely csakis Fráter-féle közkedvelt és legújabb, szebbnél-szebb nótákat tartalmaz. E nótáskönyv 25 kor. értékű Fráter-dalt foglal magában s a gyűjtemény 2 koronáért kapható. Vidékre 2 K. 20 f. beküldése ellenében szállítom. Megjelent a Sang u. Klang 5-ik kötete is. Kerpel Izsó könyv-és zeneműkereskedése, Arad. 3911

Egy elegánsan butorozott

külön bejárattal szoba magános intelligens házaspárnál azonnal kiadó, Battyhányi-utca 28. ajtó 10 3891

Verlag, Köln 88
 5119
 Keresett állandó otthon végezhető
 írásbeli munkával Robert Gruss, Adresse:
 5119

W. S. B. W.

Őszi cipő-ujdonosságok.

Valódi
 amerikai cipők

Wetnberger János cipő áruházában

kaphatók. 2093
 Arad, Andrassy-tér 20.
 Telefon szám 312.

W. S. B. W.

Háztulajdonosok figyelmébe!

5400 darab ujonnan érkezett zsindey kapható

Salacz-utca 5. sz. alatt

Lippai sörraktár helyiségében (Solymos Testvérekkel szemben)

Elsőrendű széles zsindey ezre hiánytalanul 20 korona, dupla széles 24 korona. 3947

Szíves pártfogást kér

Schmidl Sándor

DIFTERITERITISZ

vagyis torokgyík szedi most áldozatait városunkban. Ezen borzasztó és ragadós betegség tovaterjedésének megakadályozására melegen ajánljuk minden házbán a rendszeres fertőtlenítést. Mossuk meg naponta többször kezeinket és fertőtlenítsük alaposan a beteg váladékait és a szoba padlóját, butorait valamint szennyesét. Az összes létező fertőtlenítő szerek közül ma a legelőnyösebb a tudományosan kipróbált

LYSOFORM

mely oldatokban szagtalan, nem mérgező természetű és igen olcsó. Bármely drogáriában és gyógytárban eredeti üvege 80 fillér. — Egy igen érdekes könyvet, melynek címe „Egészség és fertőtlenítés”, ingyen kaphat Vojtek és Weisz aradi drogerista üzletében. Ezen könyvből Ön könnyen elsajátíthatja a fertőtlenítést.

3938

Aradi nyomda: Széchenyi-társaság könyvnyomdája. Nyomtatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárak festékével